

WSTĘP

Opracowanie Regionalnego Planu Działalności na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok dla województwa podkarpackiego jest realizacją zapisu art. 3 ust. 4. ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocyji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. (Dz. U. Nr 69, poz. 415 z 2008 r. z późn. zm.).

Regionalny Plan Działalności na rzecz Zatrudnienia jest dokumentem informującym o tym, jak polityka zatrudnienia w województwie podkarpackim odpowiada na zadania zawarte w Krajowym Planie Działalności na rzecz Zatrudnienia na lata 2012-2014. Dokument ten odnosi się również do priorytetów i kierunków działań państwa określonych w "Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015" oraz Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki 2007-2013".

Regionalny Plan Działalności na rzecz Zatrudnienia wskazuje grupy bezrobotnych i innych osób wymagających wsparcia na regionalnym rynku pracy w oparciu o określone w nim priorytety wynikające ze Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020.

Regionalny Plan Działalności na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok składa się z czterech rozdziałów :

Rozdział 1 Zawiera diagnozę sytuacji na rynku pracy województwa podkarpackiego.

Rozdział 2 Przedstawia priorytety Regionalnego Planu Działalności na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok

Rozdział 3 Zawiera opis zadań, które będą realizowane w ramach priorytetów określonych w Regionalnym Planie Działalności na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok.

Rozdział 4 Przedstawia zagadnienia dotyczące zarządzania i współdziałania partnerów przy realizacji Regionalnego Planu Działalności na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok oraz określa sposób monitorowania i sprawozdawczości z realizacji zadań w nim zawartych.

Załącznik do Uchwały Nr 230 / 5463 / 13
Zarządu Województwa Podkarpackiego
w Rzeszowie
z dnia 7 maja 2013 r.

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W RZESZOWIE

REGIONALNY PLAN DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA 2013 ROK

Rzeszów – kwiecień 2013 r.

ROZDZIAŁ 1

DIAGNOZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

1. Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa podkarpackiego

Na aktualną sytuację na rynku pracy w województwie podkarpackim miało wpływ szereg czynników obserwowanych na ogólnokrajowym rynku pracy i oddziaływających jednocześnie na rynki regionalne. Głównymi determinantami były następujące procesy:

- zmiany w strukturze demograficznej ludności województwa,
- aktualna pozycja województwa podkarpackiego na gospodarczej mapie kraju,
- struktura gospodarowania i przekrój zatrudnienia w zakładach pracy na Podkarpaciu.

1.1. Sytuacja demograficzna

Na koniec 2011 roku liczba ludności w województwie podkarpackim wyniosła 2 128 687 (o 0,7 tys. więcej niż w roku 2010 – 2 127 948). Podobnie jak w latach wcześniejszych, udział procentowy w ogólnej liczbie ludności obejmował 5,5% populacji całego kraju. W tym zakresie nie odnotowano znaczących zmian od 2008 r.¹

Średnia gęstość zaludnienia wyniosła 119 osób na 1 kilometr kwadratowy, a w kraju 123 osoby (w 2010 r. w województwie 118 osób/km², a w kraju – 122). Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne w poszczególnych powiatach województwa i przyjmował wartości od najwyższego w Rzeszowie – 1 547 osób/km² i w Przemyśle 1 402 (w 2010 roku odpowiednio: 1 532 i 1 434 osób/km²) do najniższego w powiatach: bieszczadzkim (20) i leskim (32) osoby/km² (w roku 2010 odpowiednio: 19 i 32 osoby/km²).

Pod względem liczby ludności województwo podkarpackie zajęło 9 miejsce w kraju (w 2010 roku była to 8 lokata). Najbardziej zaludnionymi powiatami województwa były: Rzeszów (180 031), powiat rzeszowski (163 859), mielecki (136 179) i debicki (135 090). Łącznie ww. powiaty i miasto na prawach powiatu to 28,9% ogółu populacji regionu. W okresie 2011 roku liczba ludności na Podkarpaciu zwiększyła się o 739 osób². Dla porównania w 2010 r. zwiększyła się o 1 773 osoby⁴, w kraju natomiast liczba ludności zwiększyła się o ok. 8,6 tys.⁵

Warto zasygnalizować, iż województwo podkarpackie w 2011 roku zajęło 5 miejsce w kraju pod względem ilości przyrostu naturalnego. W 4 województwach odnotowano wyższy przyrost naturalny, w 3 niższy, a w 8 odnotowano ujemne saldo przyrostu naturalnego⁶.

¹ Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych moduł ludność, BDL Warszawa 2013 r.

² Ibidem.

³ Obliczenia na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS, grupa stan ludności i ruch naturalny, podgrupa ludność według grup wieku i płci, BDL Warszawa 2013 r.

⁴ Dane dotyczą liczby ludności ujętej ogółem, bez przeliczenia na jednostkę przestrzenną lub fluktuację w założonym okresie. Źródło: „Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim”, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Opracowanie Sygnalne, Maj 2011 r.

⁵ Obliczenia na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS, grupa stan ludności i ruch naturalny, podgrupa ludność według narodowości i płci, BDL Warszawa 2013 r.

⁶ Dane opracowane na podstawie bilansów ludności faktycznie zamieszkałej na terenie gminy w oparciu o dane z narodowego spisu powszechnego z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym ludności i migracjami, różnicy między liczbą zameldowanych na pobyt stały, a liczbą osób faktycznie mieszkających, rejestrów PESEL,

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w okresie 2011 roku wskaźnik ten na Podkarpaciu wyniósł 1,4% i znacznie odbiegał od wartości dla kraju – 0,3%. W porównaniu do 2010 roku (1,7%) analizowany wskaźnik dla naszego województwa zmniejszył się o 0,3%. W Polsce odnotowano również spadek przyrostu naturalnego z 0,9% w 2010 roku do 0,3% w 2011 roku⁷.

Poziom rozwój społeczno-demograficzny można mierzyć także wskaźnikami urbanizacji. Wartość tego wskaźnika w Polsce w 2010 roku wyniosła 60,9%, a w województwie podkarpackim w granicach administracyjnych 49 miast mieszkało 41,4% ludności, co stanowiło najniższą wartość w porównaniu z innymi województwami⁸.

Jesli chodzi o strukturę ludności w przekroju płci, to od kilku lat nie nastąpiły tutaj znaczne zmiany. Obserwujemy nieznacznie przewagę kobiet w ogólnej strukturze ludności województwa (w 2011 r. stanowiły 51,0% mieszkańców województwa).

W 2011 roku współczynnik feminizacji na terenie województwa podkarpackiego wyniósł 104 (kraj 107), co oznaczało, że na każdych 100 mężczyzn przypadło o cztery kobiety więcej. W 2010 roku wartość tego wskaźnika, zarówno w kraju, jak i na Podkarpaciu, znajdowała się na tym samym poziomie.

Podkarpace jest regionem stosunkowo młodym, o czym świadczy niższa, jak dla Polski mediana wieku mieszkańców. Analizowany wskaźnik posiada tendencję wzrostową. W 2002 r. dla ludności ogółem w województwie podkarpackim wyniósł on 33,6 lat, w 2008 – 35,8 lat, w 2009 – 36,1 lat, w 2010 – 36,5 lat. W 2011 roku mediana przyjęła wartość 36,9 lat, co oznacza, że wiek ten osiągnęła połowa ludności województwa. Dla kobiet wyniosła 38,4 lat, a dla mężczyzn – 35,4¹⁰.

Tabela 1. Wiek środkowy ludności. Polska - województwo podkarpackie (w latach).

Kategorie Statystyczne	Okresy	Polska	Województwo Podkarpackie
Ogółem	2009	37,7	36,1
	2010	38,0	36,5
	2011	38,4	36,9
Kobiety	2009	39,8	37,8
	2010	40,0	38,2
	2011	40,2	38,4
Mężczyźni	2009	35,9	34,5
	2010	36,2	34,9
	2011	36,7	35,4

Źródło: Opracowanie na podstawie danych liczbowych zawartych w:

1) Halina Dmochowska (red.) Rocznik demograficzny 2012 r. Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa 2012 r., s. 63, s. 150.

2) Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim w 2010 roku, Rzeszów maj 2011 r. Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2011 r., s. 2.

3) Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim w 2009 roku, Rzeszów maj 2010 r. Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2010 r., s. 2.

4) sprawozdanie urzędów stanu cywilnego i sądów wojewódzkich. Źródło: Dane i definicje dostępne na stronie internetowej GUS pod adresem: <http://www.stat.gov.pl/>, kategoria ludność, grupa stan ludności i ruch naturalny, BDL Warszawa 2013 r.

5) Przyrost naturalny jest to różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów w badanym okresie czasu. Źródło: Dane i definicje dostępne na stronie internetowej GUS pod adresem: <http://www.stat.gov.pl/>.

6) Dane dostępne na stronie: <http://monitor.podkarpackie.pl/> - zakładka kapitał społeczny. Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Departament Strategii i Planowania Przestrzennego.

7) Dane opracowane na podstawie bilansów stanu i struktury ludności faktycznie zamieszkałej na terenie gminy w oparciu o narodowy spis powszechny, z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym i migracjami, różnicy między liczbą zameldowanych na pobyt stały, a liczbą osób faktycznie mieszkających, rejestrów PESEL, sprawozdanie urzędów stanu cywilnego i sądów wojewódzkich. Źródło: Bank Danych Lokalnych, BDL Warszawa 2013 r.

8) Halina Dmochowska (red.) Rocznik demograficzny 2012 r. Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa 2012 rok, s. 150.

Według stanu na koniec grudnia 2011 roku ponad połowa (58,6 %) ludności województwa podkarpackiego zamieszkiwała na wsi (1 247 951), a w miastach (880 736).

W czasie ostatnich lat obserwuje się zmiany świadczące o stopniowym starzeniu się społeczeństwa. W ogólnej liczbie ludności widoczne jest zmniejszanie udziału osób w wieku przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Według danych pochodzących z badań demograficznych realizowanych przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym obniżył się z 30,5% w 1995 r. do 19,8% w 2011 r. Jednocześnie wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym, z 13,3% do 16,3% w 2011 r. Zwiększył się także udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, z 56,2% w roku 1995 do 63,9% dla 2011 r. Zmiany w strukturze ludności według wieku zawiera tabela nr 2.

Tabela 2. Zmiany w strukturze ludności według wieku w województwie podkarpackim (w %).

Wiek ludności	1985	2000	2005	2010	2011	Wzrost/spadek w okresie 1985 – 2011 r. 1995 = 100%
a – ludność w wieku przedprodukcyjnym 14 lat i mniej						
przedprodukcyjny	25,2	21,8	18,1	15,9	16,0	-9,2
produkcyjny	61,5	63,9	67,1	68,1	67,8	+6,3
poprodukcyjny	13,3	14,3	14,9	16,0	16,3	+3,0
(b) – ludność w wieku przedprodukcyjnym 17 lat i mniej						
przedprodukcyjny	30,5	27,5	23,1	19,9	19,8	-10,7
produkcyjny	56,2	58,2	62,0	64,1	63,9	+7,7
poprodukcyjny	13,3	14,3	14,9	16,0	16,3	+3,0
Ogółem**	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Bank danych lokalnych <http://www.stat.gov.pl> zakładka BDL, ludność, Warszawa 2013 r. oraz Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2006, GUS Warszawa 2006 r.

*Wariant A: Za ludność w wieku przedprodukcyjnym uważa się osoby w wieku do 14 lat lub niższym. Opiera się na badaniu LFS (Labour Force Survey). Wariant B: Wariant w Polsce jest stosowany od maja 1992 roku i realizowany w ramach Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności. Za wiek produkcyjny przyjęto dla kobiet od 15 do 59 lat oraz dla mężczyzn od 15 do 64 lat. Warto wspomnieć, iż według definicji przyjmowanej przez Eurostat granice wieku przedprodukcyjnego są takie same, tj. 0-14 lat. Za ludność w wieku produkcyjnym przyjmuje się osoby w przedziale wiekowym 15-64 lat bez względu na płeć respondentów biorących udział w badaniu. Źródło: GUS w Warszawie.

**Wariant B: przyjęto przedziały stosowane w demografii, tj. wiek przedprodukcyjny 0-17 lat dla kobiet i mężczyzn, wiek produkcyjny 18-64 lat, mężczyźni i 18-59 kobiety, wiek poprodukcyjny 65 lat i więcej mężczyzn i 60 lat i więcej kobiet. Źródło: GUS w Warszawie.

***Odsetki nie zawsze sumują się do 100,0 % powodu zastosowania elektronizacji metody obliczania. Dopuszczalne różnice to przedział +/- 0,1 – 0,2 %.

Na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2011 r. przypadało w województwie 56,5 osób w wieku nieprodukcyjnym (w 2010 r. – 56,6 osób). Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2011 r. dla miast wyniósł 52,1, a dla wsi 59,8 osób (w 2010 r. dla miast wyniósł 51,2 a dla wsi 60,6 osób)¹¹.

¹¹ Źródło: bank danych lokalnych, kategoria – ludność, grupa – stan ludności i ruch naturalny, podgrupa – wskaźnik obciążenia demograficznego, dodatkowe agregaty: miasto – wieś, BDL Warszawa 2013 r. Wskaźnik obciążenia demograficznego jest to stosunek liczby osób w wieku, gdy są one nieaktywne lub biernie zawodowo, czyli w wieku nieprodukcyjnym (liczba dzieci w wieku 0-14 lat, liczba osób w wieku 60 lat i więcej) na 100 osób będących w wieku produkcyjnym (liczba osób w wieku 15-59 kobiety lub 15-64 lat mężczyźni). W przypadku krajowych badań demograficznych stosuje się przedziały wieku wariantu B struktury ludności (Tabela 2).

Kolejnym czynnikiem mającym wpływ na poziom ludności są migracje na pobyt stały lub czasowy. Od kilku lat odnotowujemy ujemne saldo migracji na pobyt stały, co powoduje zmniejszenie liczby ludności województwa podkarpackiego. W 2010 r. w wyniku migracji liczba ludności zmniejszyła się o 1 929, a w okresie 2011 r. liczba ludności zmalała o 2 177 osób. Z miast ubyło 2 946 osób (-3,3 na 1000 mieszkańców), natomiast liczba ludności na wsi wzrosła o 769 osób (+0,6 w przeliczeniu na 1000 ludności na wsi w województwie)¹².

1.2. Wybrane wskaźniki opisujące poziom rozwoju gospodarczego

Poziom rozwoju gospodarczego opisuje się między innymi syntetycznymi wskaźnikami aktywności gospodarczej takimi jak: wartość produktu krajowego brutto (PKB)¹³ oraz wartość dodana brutto (WDB)¹⁴.

W województwie podkarpackim w 2011 r. mieszkało ok. 5,5% ludności Polski (od kilku lat ta sama wartość)¹⁵. Produkt krajowy brutto wytworzony na Podkarpaciu w 2010 roku obejmował jedynie 3,7% całego produktu wytworzonego w kraju, co stanowiło nadal 11. miejsce w Polsce (taką samą wartość i lokatę odnotowano w 2008 i 2009 roku)¹⁶.

W przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2010 r. produkt krajowy brutto w województwie podkarpackim był niższy w kraju – 16 miejsce i stanowił tylko 67,3% produktu przypadającego na jednego mieszkańca Polski, podczas gdy w województwie mazowieckim aż 162,7%, tj. o 62,7% więcej niż średnio w Polsce (100% = 37 096 zł).

Tabela 3. Produkt Krajowy Brutto w województwie podkarpackim 2010 r. (w porównaniu do 2000 roku).

Wyszczególnienie	2000	2010
Ogółem (mln zł)	28 514	52 512
Polska = 100	3,8	3,7
Lokata	11	11
na 1 mieszkańca (zł)	13 574	24 973
Polska = 100	69,8	67,3
Lokata	15	16

Źródło: Produkt krajowy brutto według regionów w 2010 roku. Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2012 rok, str. 59.

W 2010 r. wartość produktu krajowego brutto w przeliczeniu na jednego mieszkańca (w cenach bieżących) w województwie podkarpackim wyniosła 24 973 zł¹⁷.

Wartość dodana brutto w przeliczeniu na 1 osobę pracującą wyniosła w 2010 r. ogółem dla województwa podkarpackiego 63 727 zł (w kraju 90 193 zł), tj. ok. 70,6%

¹² Źródło: bank danych lokalnych, kategoria – ludność, grupa – migracje wewnętrzne i zagraniczne, podgrupa – migracje na pobyt stały gminne wg pcy, typu i kierunku, BDL Warszawa 2013 r.

¹³ Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiązanej o podatkach od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. PKB jest liczony w cenach rynkowych. Definicja: Marek Cierpiał-Woźniak (red.) „Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2012”, US w Rzeszowie Rzeszów 2012 r.

¹⁴ Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Stanowi różnicę między produkcją globalną, a zużyciem pośrednim i jest wyrażona w cenach bazowych.

¹⁵ Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim w 2010 roku. Rzeszów maj 2011 r. Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2011 r. oraz BDL Warszawa 2013 r.

¹⁶ Produkt krajowy brutto według regionów w 2010 roku. Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2012 r.

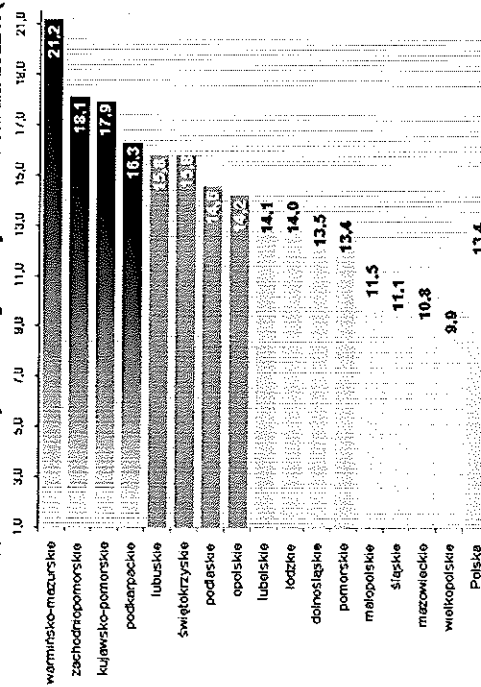
¹⁷ Produkt krajowy brutto według regionów w 2010 roku. Główny Urząd Statystyczny w Warszawie oraz Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2012 r., s. 59.

średniej krajowej, co stanowiło, podobnie jak w roku poprzednim, również 15 lokatę w kraju¹⁸.

Strukturę samej wartości dodanej brutto ogółem wyrażonej w milionach złotych według głównych działów gospodarki narodowej i specyfiki działalności gospodarczej prowadzonej przez zakłady zarówno sektora publicznego, jak i prywatnego prezentujemy korzystając z danych Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie. W 2010 roku w województwie podkarpackim dominowała działalność w zakresie usług: handlu, napraw samochodów, transportu i gospodarki magazynowej, zakwaterowania i gastronomii ujętych łącznie (62,4%). W kraju wartość ta wyniosła 63,6%. Na nieco wyższym poziomie od średniej krajowej odnotowano udział sektora przemysłu (województwo – 35,3%, Polska – 32,7%). W przypadku „budownictwa” w województwie odnotowano minimalnie większy odsetek jak w kraju (województwo 8,3%, kraj 8,0%). Na niższym poziomie w województwie niż średnio w Polsce odnotowano udział „rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa i rybactwa” (województwo 2,3% – Polska 3,7%)¹⁹.

Oceniając regionalny poziom rozwoju gospodarczego uwzględnia się także zwykle wielkość stopy bezrobocia. Wskaźnik ten w województwie podkarpackim w porównaniu do innych województw w kraju jest wysoki, co świadczy o znacznym udziale bezrobotnych w stosunku do ludności aktywnej zawodowo.

Wykres 1. Poziom stopy bezrobocia rejestrowanego w kraju. Stan na 31. 12. 2012 r. (w%)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS.

¹⁸ Produkt krajowy brutto... s. 67 – 68.

¹⁹ Do działalności usługowej zaliczamy: handel i naprawy, hotele i restauracje, transport, gospodarkę magazynową i łączność oraz pośrednictwo finansowe, obciążenie nieruchomości i firm a także pozostałą działalność usługową. Jako odrębne sektory rozpatrywano: przemysł, budownictwo oraz rolnictwo. „Produkt krajowy brutto rachunki regionalne w 2010 r.” Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2012 r., s. 61.

Pod względem wysokości stopy bezrobocia na koniec 2012, woj. podkarpackie uplasowało się na 13 miejscu w kraju. Tylko w trzech województwach: warmińsko – mazurskim (21,2%), zachodniopomorskim (18,1%), oraz kujawsko – pomorskim (17,9%) wartość tego wskaźnika była wyższa.

Warto też zaznaczyć, że na Podkarpaciu występuje także większe jak w innych regionach kraju bezrobocie ukryte, które dotyczy głównie terenów wiejskich lub obszarów w nieznacznym stopniu zurbanizowanych.

W celu pełniejszej analizy stopnia rozwoju gospodarczego województwa, należy uwzględnić wskaźniki odnoszące się do materialnego i cywilizacyjnego zaawansowania stopnia rozwoju społeczno – gospodarczego. Dlatego w niniejszej analizie ujmujemy warunki życia mieszkańców określone bardziej ścisłymi wskaźnikami dotyczącymi poziomu życia oraz wartości charakterystyk trudniejszej do zmierzenia metodami ilościowymi jakości życia w regionie. Podejście do tych zjawisk zależy w głównej mierze od rodzaju statystyk zastosowanych w raporcie.

Poniżej zostały opisane główne wskaźniki publikowane przez GUS (dochody ludności, sytuacja mieszkaniowa, sieć handlowa, edukacja i kształcenie, dostęp do kultury, ochrona zdrowia, transport i komunikacja). Pod względem większości z nich województwo podkarpackie zajmuje stosunkowo niską pozycję w kraju. Dotyczy to w szczególności niskich dochodów mieszkańców, które nie tylko powodują obniżenie poziomu życia, ale przede wszystkim osłabiają stymulującą rolę związaną z poziomem popytu na określone towary i usługi w regionie, co stanowi istotny czynnik rozwoju województwa.

Tabela 4. Wybrane wskaźniki materialnych i cywilizacyjnych warunków życia w województwie podkarpackim. Dane dotyczą 2011 r.

Grupy wskaźników	Wskaźniki	Polska	Województwo	Lokata
Dochody	Przebieg miesięczne wynagrodzenie brutto ogółem (zł) w gospodarce narodowej	3 403,51	2 887,87	15
	Przebieg miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)	100,0	83,4	15
	Przebieg miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń (zł)	1 727,78	1 423,74	16
Zasoby mieszkaniowe	Mieszkania oddane do użytkowania na 1 000 ludności	3,4	2,7	12
	Przebieg powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²) ²	24,7	23,0	14
Wyposażenie gospodarstw domowych ²	w telefon komórkowy (w % ogółu gospodarstw domowych)	90,3	86,7	15
	w urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej (w % ogółu gospodarstw domowych)	67,6	67,8	9
	w komputer osobisty (w % ogółu gospodarstw domowych)	66,7	67,0	6
	w komputer osobisty z dostępem do Internetu (w % ogółu gospodarstw domowych)	62,3	62,2	7
Sieć handlowa	Liczba mieszkań na 1 sklep	112	125	15
	Sprzedaż detaliczna towarów (w milionach złotych)	437 569 697,8	10 895 007,4	10
	Sprzedaż detaliczna w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w złotych)	16 771	9 164	14
	Studenti szkół wyższych na 10 tys. ludności	451	333	13
Edukacja i kształcenie ²	Sluchacze studiów podyplomowych	188 023	5 420	11
	Sluchacze studiów doktoranckich	39 387	394	13
	Liczba ludności na 1 miejsce na widowni w salach w teatrach i instytucjach muzycznych	505,77	1594,52	16
	Widowiska i sluchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1 000 ludności	283,85	114,85	15
Dostępność kultury	Liczba ludności na 1 miejsce w kinach stałych	154,53	185,39	8
	Czytelnie bibliotek publicznych na 1 000 ludności	188	164	7
	Liczba ludności na 1 taksówkę w szpitalach ogólnych	213	223	10
	Ludność przypadająca na aplikację ogólnodostępną	3 290	3 608	15
Ochrona zdrowia	Samochody osobowe zarejestrowane na 1 000 ludności	470,3	417,4	15
	Drogi publiczne o twardym nawierzchni na 100 km ²	89,7	84,9	10
	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe na 100 km ² (w km)	6,4	5,5	11
	Telefonizacja tęża główna na 1 000 ludności	179,4	142,3	16

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS w Warszawie, Bank Danych Lokalnych <http://www.stat.gov.pl> BDL, Warszawa 2013 r. oraz na podstawie druków zawartych tj. „Kocznik Statystyczny Województwa 2012”, GUS, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa 2012 r.

²⁰ Dane dotyczące przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę dotyczą 2010 roku z powodu braku danych za 2011 r. Wzrosty zostały zmniejszone w stosunku do wcześniej opublikowanych przez GUS.

²¹ Oznacza wyposażenie gospodarstw domowych w niektóre przedmioty trwałego użytkowania. Za 100% przyjęto ogólną liczbę gospodarstw domowych. Źródło: Dane zamieszczone pod adresem <http://www.stat.gov.pl>, Bank Danych Lokalnych, GUS w Warszawie, BDL Warszawa 2013 r.

²² Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Bank Danych Lokalnych, Warszawa 2013 r.

1.3. Stan rozwoju przedsiębiorczości

Rozwój przedsiębiorczości wpływa na wzrost nowych miejsc pracy, a w ich tworzeniu istotną rolę spełniają małe i średnie firmy. Według stanu na koniec 2011 roku w województwie podkarpackim w rejestrze REGON zarejestrowanych było 151 091 podmiotów gospodarczych (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie), tj. o ok. 1,0% mniej, niż rok wcześniej oraz o 17,7% więcej niż w 2000 r. (128 399). Firmy z Podkarpacia stanowiły 3,9% ogółu podmiotów zarejestrowanych w kraju (według stanu na koniec 2010 roku również 3,9%).²³

Przeważająca ich liczba, tj. 96% (145,0 tys.) należała do sektora prywatnego, a 4% (6,1 tys.) do publicznego. W podmiotach sektora prywatnego analizowanych według sekcji PKD 2007 dominowały następujące: handel hurtowy i detaliczny łącznie z naprawą pojazdów samochodowych (30,3%), budownictwo (13,0%), przetwórstwo przemysłowe (10,1%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (7,8%). W podmiotach sektora prywatnego odnotowano: pozostałą działalność usługową łącznie z gospodarstwami domowymi zatrudniającymi pracowników oraz produkującymi wyroby i świadczącymi usługi na własne potrzeby (7,2%) oraz transport i gospodarkę magazynową (7,1%).

W podmiotach zaliczanych do sektora publicznego, znaczną część obejmowały niższe wymienione sekcje: edukacja (54%), działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (14%) oraz administracja publiczna i obrona narodowa łącznie z obowiązkowymi zabezpieczeniami społecznymi (10,9%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (6,7%), działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (5,7%).²⁴

Wśród podmiotów zaliczanych do sektora prywatnego większość, tj. 80,1% (116,1 tys.) stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, głównie: handlową (31,5%), budowlaną (14,8%), związaną z przetwórstwem przemysłowym (10,1%) oraz działalność profesjonalną, naukową i techniczną (8,6%).

Podobnie, jak w okresie lat ubiegłych, prawie ¼ osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą stanowiły podmioty jednoosobowe. W urzędowym rejestrze REGON wpisanych było 9 674 spółek cywilnych, 7 996 spółek handlowych, 6 115 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, 5 822 stowarzyszenia i organizacje społeczne, 2 351 wspólnot mieszkaniowych, 738 spółdzielni oraz 277 fundacji. W końcu 2011 r. w województwie funkcjonowały 2 przedsiębiorstwa państwowe, tj. tyle samo, co w roku poprzednim. Było to o 57 mniej niż w roku 2000, gdzie odnotowano 59 przedsiębiorstw państwowych.²⁵

Podmioty według liczby zatrudnionych. W województwie podkarpackim przeważają przedsiębiorstwa małe, które dostarczają produkty na rynek regionalny. Pod koniec 2011 r., według danych z bazy REGON, 94,6% zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zatrudniało 9 i mniej pracowników. Mniejszość, tj. 4,4% stanowiły podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób, a 0,8% zatrudniało od 50 do 249 pracowników. Podmioty duże zatrudniające od 250 do 999 pracowników stanowiły 0,1%, a zatrudniające 1000 pracowników i więcej już tylko ok. 0,02% firm.

²³ Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl>, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, BDL Warszawa 2013 r.

²⁴ Ibidem.

²⁵ Źródło: „Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w województwie podkarpackim. Stan na koniec 2011 roku, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, opracowania sygnalne, Rzeszów luty 2012 r.

Tabela 5. Struktura podmiotów gospodarczych według liczby zatrudnionych, stan na koniec 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Podmioty o liczbie pracujących				
		9 i mniej	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Polska	3 869 897	3 674 970	160 851	29 340	3 922	814
(w %)	100,0	95,0	4,2	0,8	0,1	0,0
Województwo Podkarpackie	151 091	142 941	6 718	1 230	174	28
(w %)	100,0	94,6	4,4	0,8	0,1	0,002

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych <http://www.stat.gov.pl>, BDL, Warszawa 2013 r.

Najwięcej tj. 34,6 % ogółu pracujących na Podkarpaciu było zatrudnionych w podmiotach związanych z najmniejszą liczbą pracujących tj. do 9 osób lub mniej. Kolejną liczną grupę stanowiły firmy sektora publicznego lub prywatnego zatrudniające 250 osób i więcej – 22,8%, w firmach zatrudniających od 10 do 49 pracowników 22,4%, a zatrudniających od 50 do 249 osób – 20,2% ogólnej liczby pracujących w województwie.

Tabela 6. Struktura pracujących w podmiotach zarejestrowanych w rejestrze REGON w województwie podkarpackim według stanu na koniec grudnia 2011 r.

Ogółem	Podmioty o liczbie pracujących			
	9 i mniej	10-49	50-249	250 i więcej
100,0%	34,6	22,4	20,2	22,8

Źródło: „Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w województwie podkarpackim. Stan na koniec 2011 roku”, opracowanie sygnalne, luty 2012 r., Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2012 r.

Podmioty według sektorów oraz rodzaju działalności gospodarczej. Na koniec 2011 r. w województwie podkarpackim odnotowano zbliżoną do kraju strukturę podmiotów gospodarki według głównych sektorów, na które zwyczajowo dzielone są gospodarki narodowe poszczególnych krajów. Cechą charakterystyczną współczesnej gospodarki rozwijającej się jest dominacja sektora usług oraz niejednokrotnie bardzo wyspecjalizowanej oferty nad pozostałymi dziedzinami ludzkiej wytwórczości, tj. sektorem produkcji przemysłowej czy tradycyjnej działalności produkcyjnej w rolnictwie.

Najwięcej podmiotów zarejestrowanych na Podkarpaciu działało w usługach, tj. 75,0% ogółu podmiotów gospodarczych (w kraju – 76,0%). W przemyśle, do którego zaliczono również budownictwo odpowiednio: w województwie 22,7%, w kraju 21,6%. W rolnictwie działało 2,2% podmiotów (wartość dla kraju to 2,4%).

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej większość pracodawców zarejestrowanych w województwie podkarpackim według stanu na koniec 2011 r. zakwalifikowanych zostało do następujących sekcji: „Handel i naprawy” 43 934 podmiotów gospodarczych (tj. 29,1% ogółu) oraz „Budownictwo” 18922 podmiotów (12,5%).

Firmy należące do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” stanowiły 9,7% (14 630), a do sekcji „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” 7,6%, tj. 11 518 ogółu zakładów pracy.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze według sekcji PKD. Stan na 31.12.2011 r.

Lp.	Sektory według Polskiej Klasyfikacji Działalności	Polska		Woj. podkarpackie	
		Liczba podmiotów	%	Liczba podmiotów	%
1	(A) Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	93 167	2,4	3 395	2,2
2	(B) Górnictwo i wydobywanie	3 815	0,1	214	0,1
3	(C) Przetwórstwo przemysłowe	354 053	9,1	14 630	9,7
4	(D) Wytworzenie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5 247	0,1	138	0,1
5	(E) Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	12 196	0,3	440	0,3
6	(F) Budownictwo	461 123	11,9	18 922	12,5
7	(G) Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 060 041	27,4	43 934	29,1
8	(H) Transport i gospodarka magazynowa	252 820	6,5	10 332	6,8
9	(I) Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	122 299	3,2	4 314	2,9
10	(J) Informacja i komunikacja	100 706	2,6	3 151	2,1
11	(K) Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	127 462	3,3	4 264	2,8
12	(L) Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	202 671	5,2	3 908	2,6
13	(M) Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	336 822	8,7	11 518	7,6
14	(N) Działalność w zakresie usług administracji publicznej i działalności wspierającej administrację publiczną i obrona narodowa;	96 091	2,5	2 480	1,6
15	(O) Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	27 074	0,7	1 924	1,3
16	(P) Edukacja	117 903	3,0	5 727	3,8
17	(Q) Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	193 265	5,0	7 984	5,3
18	(R) Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	67 207	1,7	3 315	2,2
19	(S) Pozostała działalność usługowa oraz (T) Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	235 720	6,1	10 499	6,9
21	(U) Organizacje i zespoły eksterytorialne	215	0,0	2	0,001
22	Ogółem	3 869 897	100,0	151 091	100,0

* Dane podano łącznie dla sektorów S „Pozostała działalność usługowa” i T „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”. Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Bank Danych Lokalnych <http://www.stat.gov.pl>, BDL, Warszawa 2013 r.

Przestrzenie zróżnicowanie podmiotów gospodarczych. Najwięcej firm działa na terenie z rozwiniętą infrastrukturą i funkcjonującymi rynkami zbytu dla produkowanych towarów lub usług. Nie bez znaczenia jest również dostępność kadry posiadającej odpowiednie kwalifikacje, także tam, gdzie jest niski koszt i brak barier w korzystaniu z wyspecjalizowanych ofert. Dostępność niskooprocentowanego kredytu i możliwość aplikacji o odpowiednie środki stanowią również o korzystnych warunkach dla rozwoju działalności gospodarczej.

Występują one najczęściej na obszarach intensywnie zurbanizowanych. Na koniec 2011 r. najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON odnotowano w: Rzeszowie (21 543), powiecie rzeszowskim (10 238), mieleckim (9 633) i stalowowolskim (8 593). Najmniej natomiast na terenie powiatów: bieszczadzkiego (2 122), leskiego (2 663) i lubaczowskiego (2 987).

W porównaniu do końca 2010 roku odnotowano spadek ogółem o 1 527 podmiotów gospodarczych. W większości powiatów odnotowano spadek, przy czym największe w: Przemyślu (spadek o 487 podmiotów), powiecie jarosławskim (310), Tarnobrzegu (294), powiecie sanockim (186), krośnieńskim (159), stalowowolskim (141) i debickim (124).

Najliczniejsze wzrosty liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON nastąpiły w: Rzeszowie (wzrost o 235), powiecie rzeszowskim (113), strzyżowskim (58), łancuckim (54). Nieznaczny wzrostem ilości firm i instytucji charakteryzowały się następujące powiaty: mielecki (39), ropczycko – sędziszowski (38), leski (33), kolbuszowski (8) i leżajski (7).²⁶

Za wskaźnik przedsiębiorczości dla celów porównawczych przyjmuje się często liczbę przedsiębiorstw w stosunku do liczby ludności mieszkającej na danym obszarze lub w przeliczeniu na odpowiednie wskaźniki analizy statystycznej.

Najwięcej przedsiębiorstw wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności odnotowano w województwach: mazowieckim (1 277), zachodniopomorskim (1 246), pomorskim (1 131) i dolnośląskim (1 123). Także w województwach wielkopolskim i lubuskim wartość wskaźnika była powyżej 1000. W przedziale do 900 przedsiębiorstw znalazły się województwa: małopolskie, opolskie, śląskie i łódzkie. Następnie 900 ÷ 800 kujawsko-pomorskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie. Na końcu zestawienia, z wartością poniżej 800 przedsiębiorstw znalazły się także województwa jak: podlaskie, lubelskie i na końcu rankingu województwo podkarpackie (710 przedsiębiorstw na 10.000 ludności).

Rozkład w powiatach naszego województwa prezentuje poniższa tabela, gdzie zawarte zostały dane dotyczące ogólnej liczby zarejestrowanych na koniec 2011 roku podmiotów gospodarczych oraz odpowiadająca im liczba jednostek przypadających na 10 tys. mieszkańców.²⁷

²⁶ Wartości liczbowe zawarte na stronie internetowej GUS <http://www.stat.gov.pl>, zakładka Bank Danych Regionalnych, BDL Warszawa 2013 r. – dane według stanu na 31.12.2011 r.

²⁷ Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, BDL Warszawa 2013 r.

Tabela 8. Podmioty gospodarcze według powiatów w województwie podkarpackim według stanu na koniec 2011 r.

Powiaty	Liczba podmiotów gospodarczych wg REGON ²⁶	z kolumny 2			Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym
		Rolnictwo, leśnictwo i łowiectwo	Przemysł i budownictwo	Usługi		
Polska **	3 869 897	93 167	83 643	294 005	1 004	12
Województwo Podkarpackie *	151 091	3 395	34 344	113 350	710	9
Bieszczadzki	2 122	372	397	1 353	947	12
Brzozowski	3 658	105	1 216	2 337	550	7
Debicki	8 422	131	1 983	6 308	623	7
Jarosławski	8 086	140	1 645	6 301	659	8
Jasielski	7 540	146	1 724	5 670	651	8
Kolbuszowski	3 315	84	1 070	2 161	527	7
Krośnieński	7 012	236	1 905	4 871	627	8
Leski	2 863	306	486	1 891	988	12
Leżajski	3 990	67	1 163	2 760	568	7
Lubaczowski	2 987	143	721	2 123	518	6
Łańcucki	5 369	112	1 325	3 932	674	9
Mielecki	9 633	133	2 603	6 897	707	9
Nizajski	3 852	118	1 177	2 557	569	7
Przemyski	3 670	200	781	2 689	497	6
Przeworski	4 178	69	977	3 132	526	7
Ropczycko-sędziszowski	4 503	88	1 192	3 223	615	8
Rzeszowski	10 238	204	3 063	6 971	625	8
Sanocki	6 769	332	1 378	5 059	704	8
Stalowowolski	8 593	122	1 710	6 761	785	9
Strzyżowski	3 416	96	994	2 326	548	7
Tarnobrzegi	3 327	80	846	2 401	613	7
Krosno	5 380	22	908	4 450	1 136	13
Przemyśl	5 901	20	694	5 187	912	9
Rzeszów	21 543	53	3 441	18 047	1 197	13
Tarnobrzeg	4 924	16	965	3 943	1 012	12

Źródło: Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Regionalnych <http://www.stat.gov.pl>, BDL Warszawa 2013 r.

* Bez sekcji „U” organizacje i zespoły elasteryczne.

** Dane dla Polski bez sekcji „U” i części dwóch pozostałych sekcji podanych w zestawieniu GUS łącznie, tj. „S” i „T”.

Pozostała działalność usługowa (S) oraz Gospodarka domowa zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (T).

²⁸ Dane o liczbie podmiotów są ujmowane w tabelach według sekcji i działów Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) Jednostki wpisane (od 1999 - rejestr KRUPGN) w układzie sektorów (sektor publiczny, prywatny) oraz w układzie sekcji Klasyfikacji Działalności: do 1999 roku Europejskiej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej (EKD), od 2000 roku Polskiej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej (PKD) z podziałem na ww. dwa sektory gospodarki narodowej. Dane nie obejmują osób prowadzących działalność indywidualną w rolnictwie. Dla miejscowości statystycznych z rejestru Regon podawane są według adresu zamieszkania (dla osób fizycznych z krajowym adresem zamieszkania) lub adresu siedziby dla pozostałych jednostek, tj. osób fizycznych z adresem zamieszkania poza terytorium RP, osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz jednostek lokalnych. Nie są prezentowane wyjątki formy prawne podmiotów gospodarczych, dlatego też dane liczbowe nie sumują się w połączeniu poszczególnych sektorów na kolumnę „ogółem”.

Eksplorując wskaźnik, jakim jest liczba podmiotów przypadających na 10 tys. ludności, należy stwierdzić, iż najkorzystniejszą sytuację w tym zakresie (wartość wyższą od średniej liczby dla województwa podkarpackiego – 710) odnotowano w powiatach o znacznym stopniu urbanizacji lub obszarach mieszkających się w granicach dużych aglomeracji miejskich w regionie: Rzeszowie (1 197), Krośnice (1 136) i Tarnobrzegu (1 012). Wartości te stanowiły jednocześnie wyższe od średniej dla kraju (1 004).

Pozostałymi powiatami lub miastami na prawach powiatów, gdzie odnotowano wskaźnik na poziomie wyższym od średniej wojewódzkiej były następujące powiaty: leski (988), bieszczadzki (947), m. Przemysł (912), stalowowolski (785), mielicki (707) i sanocki (704). Najmniej korzystną wartość (znacznie niższą od średniej na Podkarpaciu) odnotowano w przypadku powiatów: przemyskiego (497), lubaczowskiego (518), przeworskiego (526), kolbuszowskiego (527), strzyżowskiego (548) i brzozowskiego (550).

Porównując liczbę podmiotów gospodarki narodowej przypadającej na 10 tys. ludności z wielkością tego wskaźnika w przekroju województw również podkreślić należy, iż pomimo corocznego wzrostu liczby podmiotów gospodarczych województwo podkarpackie zajmuje nadal 16 miejsce w kraju (w Polsce przypada średnio 1 004 podmiotów na 10 tys. ludności, a na Podkarpaciu 710)³⁹.

Ciekawych danych może również dostarczyć analiza liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik zawarty w tabeli 8). Najwyższą wartość wskaźnika dotyczyła miast: Krosna (13), Rzeszowa (13), powiatu bieszczadzkiego (12), leskiego (12) i miasta Tarnobrzega (12). Powyższe powiaty lub miasta na prawach powiatów posiadały jednocześnie korzystniejszą sytuację w tym zakresie od pozostałych, jak również charakteryzowały się wartością wyższą od średniej wojewódzkiej (9).

1.4. Aktywność zawodowa i struktura zatrudnienia

Aktywność zawodowa. Liczba ludności aktywnej zawodowo w województwie podkarpackim w IV kwartale 2011 roku wyniosła 992 tys. Aktywność zawodowa ludności zróżnicowana była w zakresie zdefiniowanych zmiennych niezależnych tj. głównie: płci, wieku i wykształcenia jak też i w przekroju terytorialnym (miasto–wieś). W okresie IV kwartału 2011 r. współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 57,2%.

Współczynnik aktywności zawodowej był wyższy w populacji mężczyzn (64,1%) niż kobiet (50,5%), mieszkańców wsi (58,2%) niż miast (55,8%), osób w wieku 35-44 lat (88,2%) i 25-34 lat (84,9%) aniżeli w pozostałych kategoriach wiekowych. W grupie 45-54 lat współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 79,6%, 15-24 lat - 31,5%, a w grupie 55 lat i więcej – 27,9%.

Najwyższą wartość omawianego współczynnika odnotowano wśród osób posiadających wykształcenie wyższe (80,9%). Wysokiemu współczynnikowi aktywności zawodowej w tej grupie towarzyszył również wysoki wskaźnik zatrudnienia, który wyniósł 73,9%. Najniższy współczynnik aktywności zawodowej (21,4%), a także wskaźnik zatrudnienia (18,1%) dotyczył osób posiadających najniższe kwalifikacje zawodowe, tj. wykształcenie gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe oraz bez wykształcenia

³⁹ Źródło: Główny Urząd Statystyczny <http://www.stat.gov.pl>, zakładka Bank Danych Lokalnych, BDL Warszawa 2013 r.

szkolnego (szczegółowe dane porównawcze na ten temat zawarte zostały w aneksie statystycznym zamieszczonym na końcu opracowania, tablica nr 21)³⁰.

Tabela 9. Współczynnik aktywności zawodowej w województwie podkarpackim według płci i miejsca zamieszkania. Dane na koniec IV kwartału danego roku.

Wyszczególnienie	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Woj. podkarpackie	55,9	54,9	54,1	53,8	55,5	55,8	55,9	56,1	57,2
Miasta	54,3	52,0	52,5	51,8	52,0	52,0	53,1	54,8	55,8
Wieś	57,0	56,8	55,2	54,8	58,0	58,6	57,8	56,9	58,2
Mężczyźni	61,7	62,1	59,4	61,3	62,4	62,7	63,6	62,1	64,1
Kobiety	50,8	48,3	49,3	46,9	48,7	49,4	48,6	50,4	50,5

Źródło: Roczniki statystyczne województwa podkarpackiego z lat 2002-2008 oraz Aktywność ekonomiczna ludności w województwie podkarpackim IV kwartał w latach: 2009, 2010 i 2011, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów marzec 2009, 2010 i 2011 r.

Pracujący. W 2011 roku na terenie województwa podkarpackiego pracowało ogółem 794 727 osób, co stanowiło 5,7% pracujących w Polsce. Z ogólnej liczby pracujących w sektorze prywatnym zatrudnionych była większość osób, tj. 631 709 (79,5%), a w sektorze publicznym 163 018 pracujących (20,5%). W ogólnej grupie pracujących kobiety (375 646) stanowiły ok. 47,3 %³¹.

W rolnictwie pracowało ogółem 259 764 osoby (32,7%), w przemyśle i budownictwie 196 744 osoby (24,8%). W usługach natomiast pracowało łącznie 338 219 osób, tj. 42,6 %, w tym:

- w handlu i naprawach, transporcie, gastronomii oraz informacji 145 436 czyli 18,3%,
- w działalności finansowej i ubezpieczeniach oraz w obsłudze rynku nieruchomości 15 754 osoby tj. 2% ogółu badanych,
- kategoria „pozostałe usługi” zawierała 177 029, tj. 22,3% ogółu pracujących.

W porównaniu do innych województw w kraju, poziom zatrudnienia w sektorze usługowym jest w dalszym ciągu w województwie na niskim poziomie, co stanowiło 10. miejsce w rankingu międzywojewódzkim i 4,4% średniej krajowej.

Warto także wspomnieć o tradycyjnym profilu gospodarki w regionie, jaką jest rolnictwo. Wznacznym jest proces w zakresie poprawy efektywności i jakości produkcji w sektorze rolnictwa i powiązanym przetwórstwie przemysłowym. Następuje modernizacja gospodarstwa na wsi, co jest związane między innymi z zakupem nowych maszyn i urządzeń służących dla nowoczesnej produkcji rolnej. Następuje proces powstawania i wspierania już funkcjonujących grup producenckich. W roku 2010 GUS zrealizował powszechny spis rolny. Wyniki tego spisu świadczą o wzroście ilości gospodarstw

³⁰ Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem dla danej grupy. Aktywność ekonomiczna ludności w województwie podkarpackim IV kwartał 2011 roku, opracowanie sygnalne, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów marzec 2012 r. oraz Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych <http://www.stat.gov.pl>, BDL Warszawa 2013 r.

³¹ Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Warszawie Bank Danych Lokalnych <http://www.stat.gov.pl>, Warszawa 2013 r. oraz Marek Cierpiel – Wolan (red.), „Rocznik Statystyczny województwa podkarpackiego 2012” Urząd Statystyczny w Rzeszowie, 2012 r. Por. publikacja GUS „Pracujący w gospodarce narodowej w 2011 r.”, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa 2012 r. str. 36. Dane zawarte w „Pracujących w gospodarce narodowej” nie uwzględniają pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, z czego wynika różnica między danymi ogółem dla Polski oraz danymi dla województwa według podziału terytorialnego. Jednakże w niniejszym opracowaniu przyjęto dane zawarte w Banku danych lokalnych GUS oraz w Roczniku statystycznym województwa podkarpackiego 2012.

o zwiększonej powierzchni użytków rolnych. Proces ten dopiero się rozpoczyna i zależy od wielu czynników zarówno świadomościowych, jak i ekonomicznych. Jednakże w większości powiatów województwa utrzymuje się nadal rozdrobnienie produkcji rolnej, co jest związane z występowaniem bezrobocia ukrytego na wsi.

Przeciętna wielkość gospodarstwa indywidualnego o powierzchni powyżej 1 hektara użytków rolnych w województwie podkarpackim (2011 r.) wynosiła 4,7 ha, przy czym dla kraju 9,3 ha, czyli nadal jest to przedostatnie, tj. 15. miejsce wśród województw³².

Pomimo funkcjonowania kilku klastrów technologicznych w województwie, do niekorzystnych zjawisk i tendencji należy zaliczyć zbyt małą liczbę podmiotów gospodarczych w tych dziedzinach gospodarki regionalnej, które charakteryzują się wysokim stopniem nasycenia nowoczesną myślą techniczną. Proces ten ma także wpływ na poziom emigracji z naszego regionu wysoko kwalifikowanych kadr. Chodzi tu o osoby młode, często z wyższym wykształceniem, o wysokim stopniu mobilności zawodowej i przestrzennej, posiadające ponadto znaczne zdolności przystosowania się do nowych, trudnych warunków bytowania za granicą kraju. Podejmują oni wielokrotnie nowe wyzwania w postaci zatrudnienia poza granicami Polski w zawodach, przy wykonywaniu których nie jest potrzebny wysoki poziom wykształcenia czy praktycznych umiejętności mistrzowskich, tj. przy tzw. „pracach prostych” w przemyśle lub usługach, a także w sezonowym zatrudnieniu w rolnictwie.

W 2011 r. nakłady na działalność badawczo-rozwojową w cenach bieżących wyniosły na Podkarpaciu ogółem 542,2 mln zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca regionu daje wartość 255 zł i 5. lokatę wśród województw. Należy jednak zaznaczyć, iż wskaźnik ten jest silnie uzależniony od liczby mieszkańców. W kraju wydatkowano na ten cel ogółem 11 686,7 mln zł, per capita 303 zł. Analizując nakłady (w mln zł) na działalność B+R ogółem w województwie były to lokaty: 2000 r. – 10, 2005 r. – również 10. lokata, 2010 r. – 7 i 2011 rok 8. lokata³³.

Istotnym elementem rozwoju jest także stadium zaawansowania nowoczesnej działalności innowacyjnej. W 2011 r. nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych w przemyśle wyniosły w województwie podkarpackim ogółem 1089,5 mln zł, co daje 7. lokatę w przekroju województw.

W kraju wydatkowano na ten cel ogółem 19 376,5 mln zł. Analizując nakłady (w mln zł) na działalność innowacyjną zarówno w zakresie innowacji produktowej, jak i w procesie produkcji w województwie były to lokaty: 2005 r. – 8. lokata, 2010 r. – 8 i 2011 r. – 7. lokata³⁴.

³² Rocznik Statystyczny Województw 2012 s. 61, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa, 2012 r. Publikacja elektroniczna zamieszczona na stronie GUS <http://www.stat.gov.pl>. Na podstawie danych pochodzących z powszechnych spisów rolnych 30 VI 2010 r. według siedlisk użytkownika gospodarstwa.
³³ Źródło: Rocznik Statystyczny Województw 2012, s. 54-55. Publikacja w postaci elektronicznej, zamieszczona na stronie GUS <http://www.stat.gov.pl>. Nakłady ujęte zostały bez amortyzacji środków trwałych. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową obejmują nakłady bieżące poniesione na badania podstawowe, stosowane, przemysłowe i prace rozwojowe a także nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością sektora B+R niezależnie od źródła pochodzenia środków finansowych.
³⁴ Źródło: Rocznik Statystyczny Województw 2012 s. 53. Publikacja w postaci elektronicznej, zamieszczona na stronie GUS <http://www.stat.gov.pl>.

2. Bezrobocie na rynku pracy

Na koniec 2012 roku w województwie podkarpackim zarejestrowanych było 153 807 bezrobotnych. W porównaniu do stanu z końca grudnia 2011 r. (146 208), który to stan należy przyjąć za 100%, liczba tych osób w okresie 2012 r. wzrosła ogółem o 7 599 (tj. o 5,2%).

W styczniu, lutym, marcu i kwietniu liczba bezrobotnych była wyższa od stanu wyjściowego, a od maja do października była na niższym poziomie, jak na koniec grudnia 2011 roku. Pod koniec 2012 roku zanotowano powtórnie jej wyższą wartość liczbowa w stosunku do stanu z końca 2011 r.

Warto nadmienić, iż w końcu 2012 r., w porównaniu z grudniem roku poprzedniego, w przypadku 19 powiatów i 1 miasta na prawach powiatu nastąpił wzrost, a w pozostałych 2 powiatach i 3 miastach na prawach powiatów odnotowano spadek bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Największy wzrost odnotowano w przypadku powiatów: rzeszowskiego (o 890 osób), krośnieńskiego (811), Rzeszowa (696), ropczycko-sędziszowskiego (686), jasielskiego (635), debieckiego (613), Łańcuckiego (585), jarosławskiego (492), brzozowskiego (438). Spadki odnotowano w nielicznych powiatach: mieleckim (spadek o 924 bezrobotnych), Przemyślu (117) i powiecie lubaczowskim (57). W poniższej tabeli zamieszczamy stany osób bezrobotnych z podziałem na powiaty.

Tabela 10. Liczba bezrobotnych według powiatów

POWIAT	Liczba bezrobotnych ogółem według statystyki PUP		Wzrost / spadek w 2012 roku
	Stan na koniec grudnia 2011 r.	Stan na koniec grudnia 2012 r.	
Bieszczadzki	2 119	2 258	139
Brzozowski	6 918	7 356	438
Debicki	7 534	8 147	613
Jarosławski	9 684	10 176	492
Jasielski	9 780	10 415	635
Kolbuszowski	4 114	4 132	18
Krośnieński	6 614	7 425	811
Leski	2 763	2 767	4
Leżajski	5 428	5 505	77
Lubaczowski	4 515	4 458	-57
Łańcucki	5 442	6 027	585
Mielecki	9 378	8 454	-924
Niżański	5 828	6 027	199
Przemyski	5 584	5 986	402
Przeworski	6 500	6 880	380
Ropczycko - sędziszowski	5 482	6 168	686
Rzeszowski	8 671	9 561	890
Sanocki	5 093	5 430	337
Stalowowiolski	6 591	6 818	227
Strzyżowski	6 024	6 288	264
Tarnobrzegi	3 271	3 488	217
Krosno	2 208	2 600	392
Przemyśl	5 337	5 220	-117
Rzeszów	8 428	9 124	696
Tarnobrzeg	2 902	3 037	135
Województwo	146 208	153 807	7 599

Źródło: Sprawozdania o rynku pracy MPiPS – 01 (grudzień 2011 i 2012).

Stopa bezrobocia rejestrowanego (GUS) w końcu grudnia 2012 roku wynosiła w województwie podkarpackim 16,3% (w kraju 13,4%). Na koniec 2011 r. 15,5% (w kraju 12,5%) [dane po korekcie GUS]. Rozpiętość między najwyższą, a najniższą stopą bezrobocia w grudniu 2012 r. wyniosła 16,5 pkt. proc. (w grudniu 2011 r. 17,0 pkt. proc). Najwyższą stopę bezrobocia pod koniec analizowanego roku odnotowano w powiatach: niżańskim (24,7%), brzozowskim (24,2%), bieszczadzkim (23,7%), strzyżowskim (22,9%), i leskim (22,4%). Najniższą natomiast w: Rzeszowie (8,2%), Krośnie (8,3%) oraz w powiatach: samorządowym (13,0%) i dębickim (13,5%).

Stopę bezrobocia wyższą od średniej w województwie odnotowano w 16 powiatach (szczegółowe dane w rozkładzie dla powiatów zawiera tablica nr 2 zamieszczona w aneksie statystycznym, na końcu opracowania).³⁵

Analizując „napływ” i „odpływ” osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy należy stwierdzić, iż w okresie 12 miesięcy 2012 r. zarejestrowało się ogółem 162 909 bezrobotnych (w 2011 r. 155 543 osób). Tradycyjnie były to głównie osoby powracające do ewidencji po raz kolejny, czyli już wcześniej rejestrowane w ewidencji PUP. Po raz kolejny zarejestrowało się 128 161 osób (78,7%), a po raz pierwszy 34 748 (21,3%). Powtórne rejestracje dotyczyły głównie tych osób, które po okresie krótkotrwałego zatrudnienia (w tym także subsydiowanego ze środków Funduszu Pracy) powracały do ewidencji urzędów pracy, gdyż pracodawcy nie dysponowali stałymi miejscami zatrudnienia przez dłuższy okres czasu³⁶. Wśród ogólnej liczby osób zarejestrowanych (tzw. „napływu”) – 162 909:

- kobiety stanowiły 44,6% (72 813 kobiet),
- zamieszkał na wsi 61,0% (99 377 osób),
- poprzednio pracujący 73,8% (120 289 osób),
- bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki 15,2% (24 772 osoby),
- zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy 2,7% (4 457 osób),
- cudzoziemcy 0,1%, tj. 195 bezrobotnych.

Najwięcej bezrobotnych zarejestrowało się w następujących powiatach:

- rzeszowskim (10 661 osób),
- Rzeszowie (10 635),
- mieleckim (10 189),
- jasielskim (9 920),
- dębickim (9 647),
- jarosławskim (9 380).

Najmniej bezrobotnych zarejestrowało się w powiatach:

- bieszczadzkim (2 466 osób),
- leskim (2 807),
- Krośnie (3 256),
- Tarnobrzegu (3 615),
- tarnobrzeczkim (3 793).

³⁵ Dane dla Polski zawarte są na stronie GUS pod adresem: <http://www.stat.gov.pl/>.

³⁶ „Napływ” obejmuje liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych w analizowanym okresie w urzędach pracy, a „odpływ” stanowi liczbę osób wyłączonych z ewidencji powiatowych urzędów pracy, w tym samym okresie, co analizowany napływ.

Drugim elementem wpływającym na zmianę poziomu bezrobocia jest liczba osób, które tracą status bezrobotnego. W 2012 roku z ewidencji urzędów pracy wyrejestrowano ogółem 135 310 bezrobotnych (w 2011 roku 151 598), z tego 45,6% (70 759 osób) z tytułu

podjęcia pracy (w 2011 r. 46,9%, tj. 71 161 osób). Z ogólnej liczby wyłączeń z tytułu podjęcia pracy 11 692 osób – 16,5% wyrejestrowanych bezrobotnych uzyskało zatrudnienie w ramach miejsc pracy subsydiowanej, głównie z Funduszu Pracy (w 2011 r. 9 027 osób, tj. 12,7 %). Największą liczbę wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych odnotowano w następujących powiatach:

- mieleckim (11 113 osób),
  - Rzeszowie (9 939),
  - rzeszowskim (9 771),
  - jasielskim (9 285),
  - dębickim (9 034).
- Najmniej w powiatach:
- bieszczadzkim (2 327 osób),
  - leskim (2 803),
  - Krośnie (2 864),
  - Tarnobrzegu (3 420),
  - tarnobrzeczkim (3 576).

Częstym powodem wyrejestrowania z ewidencji było niepotwierdzenie przez bezrobotnych ustawowego obowiązku gotowości do podjęcia pracy. Z tego powodu wyłączono 43 999 osób, tj. 28,3% ogólnej liczby wyrejestrowanych (w 2011 r. 31,7%). W okresie 2012 roku „napływ” bezrobotnych był wyższy od „odpływu” ogółem o 7 599 osób. Występujące na rynku pracy problemy łagodzone w pewnym zakresie przez działania powiatowych urzędów pracy, które miały na celu aktywizację osób bezrobotnych w ramach różnorodnych form promocji zatrudnienia.

W wyniku realizacji ograniczonych środków pochodzących z Funduszu Pracy w celu podjęcia prac interwencyjnych skierowano 3 230 bezrobotnych (w 2011 r. 2 843). Przy robotach publicznych zatrudniono 2 132 osoby (2011 r. 1 339), na szkolenia lub przekwalifikowania zostało skierowanych 4 798 bezrobotnych (w 2011 r. 3 087), na staż 14 308 (w 2011 r. 7 763), na przygotowanie zawodowe dorosłych 26 osób (w 2011 r. 18), a do prac społecznie użytecznych 1 572 bezrobotnych (w 2011 r. 1 551). Refundacje kosztów zatrudnienia osoby bezrobotnej otrzymało 3 263 pracodawców (w 2011 r. 2 709), a dotacje na uruchomienie własnej działalności gospodarczej 2 824 bezrobotnych (w 2011 r. 1 957).³⁷

2.1. Bezrobotni z prawem do zasiłku

Z ogólnej liczby zarejestrowanych na koniec grudnia 2012 roku bezrobotnych 23 290 osób posiadało prawo do pobierania zasiłku. Uprawnieni do zasiłku dla bezrobotnych stanowili 15,1% ogółu zarejestrowanych. W porównaniu do stanu z końca grudnia 2011 r.

³⁷ Na podstawie art. 46 ustawy O promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 20 kwietnia 2004 r. z późniejszymi zmianami, ust. 1 pkt. 1 i 1a oraz ust. 1a ogólnie określające zasady refundacji pracodawcom kosztów utworzenia nowego miejsca pracy dla osoby bezrobotnej w zakresie posiadanych przez PUP środków finansowych. Natomiast ust. 1 pkt. 2 ww. ustawy określa zasady rozpoczęcia działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy.

(20 578) liczba zasiłkobiorców zwiększyła się o 2 712 osób.

Tabela 11. Udział bezrobotnych uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych. Stan na 31.12.2012 r.

Powiat	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym: Liczba bezrobotnych zasiłkobiorców	% zasiłkobiorców w ogólnej liczbie bezrobotnych
Bieszczadzki	2 258	373	16,5
Brzozowski	7 356	1 481	20,1
Dębicki	8 147	1 042	12,8
Jarosławski	10 176	1 701	16,7
Jasielski	10 415	1 281	12,3
Kolbuszowski	4 132	501	12,1
Krośniński	7 425	1 334	18,0
Leski	2 767	545	19,7
Leżajski	5 505	654	11,9
Lubaczowski	4 458	518	11,6
Łańcuchowski	6 027	929	15,4
Mielecki	8 454	1 110	13,1
Nizanski	6 027	1 119	18,6
Przemyski	5 986	1 006	16,8
Przeworski	6 880	1 170	17,0
Ropczycko – sędziszowski	6 168	1 305	21,2
Rzeszowski	9 561	1 444	15,1
Sanocki	5 430	753	13,9
Stalowowolski	6 818	796	11,7
Strzyżowski	6 288	1 112	17,7
Tarnobrzegi	3 488	465	13,3
Krosno	2 600	526	20,2
Przemyśl	5 220	445	8,5
Rzeszów	9 124	1 285	14,1
Tarnobrzeg	3 097	394	12,7
Województwo	153 807	23 290	15,1

Źródło: Obliczenia na podstawie sprawozdań statystycznych o rynku pracy MPiPS-01.

Najwyższy udział zasiłkobiorców w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych

odnotowano w następujących powiatach:

- ropczycko – sędziszowski (21,2%),
- mięście Krośnice (20,2%),
- brzozowski (20,1%),
- leskim (19,7%),
- krośnińskim (18,0%),
- strzyżowski (17,7%),
- przeworski (17,0%),
- przemyski (16,8%).

Najniższy natomiast w powiatach:

- mięście Przemysłu (8,5%),
- lubaczowski (11,6%),
- stalowowolski (11,7%),
- leżajski (11,9%),
- kolbuszowski (12,1%),
- jasielski (12,3%).

- tarnobrzegi (12,7%),
- dębicki (12,8%),
- mielecki (13,1%).

2.2. Bezrobotni zamieszkałi na wsi

Na koniec grudnia 2012 roku, spośród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, 96 555 osób mieszkało na terenach wiejskich, co stanowiło 62,8% ogółu bezrobotnych. Kobiety zamieszkałe na wsi (48 600 osób) stanowiły 50,3% ogółu bezrobotnych z terenów wiejskich. W porównaniu ze stanem z końca 2011 roku (48 107) liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi wzrosła o 493 osoby.

Tabela 12. Udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych. Stan na 31.12.2012 r.

Powiat	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym: Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi	% udział zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych
Bieszczadzki	2 258	1 383	61,2
Brzozowski	7 356	6 655	90,5
Dębicki	8 147	4 820	59,2
Jarosławski	10 176	6 219	61,1
Jasielski	10 415	7 180	68,9
Kolbuszowski	4 132	3 586	86,8
Krośniński	7 425	6 681	90,0
Leski	2 767	2 256	81,5
Leżajski	5 505	4 081	74,1
Lubaczowski	4 458	2 921	65,5
Łańcuchowski	6 027	4 794	79,5
Mielecki	8 454	4 444	52,6
Nizanski	6 027	3 974	65,9
Przemyski	5 986	5 986	100,0
Przeworski	6 880	5 051	73,4
Ropczycko – sędziszowski	6 168	4 413	71,5
Rzeszowski	9 561	7 818	81,8
Sanocki	5 430	3 049	56,2
Stalowowolski	6 818	2 942	43,2
Strzyżowski	6 288	5 549	88,2
Tarnobrzegi	3 488	2 753	78,9
Krosno	2 600	—	—
Przemyśl	5 220	—	—
Rzeszów	9 124	—	—
Tarnobrzeg	3 097	—	—
Województwo	153 807	96 555	62,8

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS- 01.

Najwyższy udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi odnotowano w następujących powiatach:

- przemyskim (100,0%),
- brzozowskim (90,5%),
- krośnieńskim (90,0%),
- strzyżowskim (88,2%),
- kolbuszowskim (86,8%).

Najniższy zaś w powiatach:

- stalowowolskim (43,2%),
- mieleckim (52,6%),
- sanockim (56,2%),
- dębickim (59,2%),
- jarosławskim (61,1%)³⁸.

Wśród bezrobotnych zamieszkałych na wsi 15,6% (na koniec 2011 roku – 14,2%) posiadało prawo do zasiłku dla bezrobotnych, a 12,6% (na koniec 2011 roku – 12%) gospodarstwo rolne, którego powierzchnia nie przekraczała 2 ha przeliczeniowych. Bezrobotni zamieszkał na wsi to przede wszystkim osoby młode, w wieku do 34 lat (55,9% ogółu bezrobotnych z terenów wiejskich), posiadające głównie wykształcenie zasadnicze zawodowe (33,7%) oraz policealne i średnie zawodowe (25,3%).

Bezrobotni zarejestrowani jako zamieszkał na terenach wiejskich posiadają również niewielkie doświadczenie zawodowe: ok. 38% spośród nich posiadało staż pracy maksymalnie do 5 lat, a 26,0% dotychczas w ogóle jeszcze nie pracowało. Osoby zamieszkałe na wsi stosunkowo długo pozostawały w ewidencji urzędów pracy, tj. 41,6% bezrobotnych zamieszkałych na wsi pozostawało bez pracy powyżej 12 miesięcy, z tego ok. 24% powyżej 24 miesięcy.

Tabela 13. Udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi, uprawnionych do pobierania zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych zamieszkałych na wsi. Stan na 31.12.2012 r.

Powiat	Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi	w tym: Liczba zasiłkobiorców zamieszkałych na wsi	% udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zamieszkałych na wsi
Bieszczadzki	1 383	210	15,2
Brzozowski	6 655	1 333	20,0
Debicki	4 820	631	13,1
Jarosławski	6 219	1 067	17,2
Jasielski	7 180	900	12,5
Kolbuszowski	3 586	423	11,8
Krośński	6 681	1 207	18,1
Leski	2 256	464	20,6
Leżajski	4 081	490	12,0
Lubaczowski	2 921	302	10,3
Łańcucki	4 794	729	15,2
Mielecki	4 444	571	12,8
Niżański	3 974	713	17,9
Przemyski	5 986	1 006	16,8
Przeworski	5 051	844	16,7
Ropczycko – śędziszowski	4 413	882	20,0

³⁸ W powiecie przemyskim za wyjątkiem Przemysła, wyłączzonego na prawach powiatu grodzkiego brak jest innych miast w granicach administracyjnych powiatu ziemskiego. Z tej przyczyny liczba osób bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich w ramach powiatu przemyskiego wynosi 100%, co stanowi wyjątek.

Rzeszowski	7 818	1 220	15,6
Sanocki	3 049	440	14,4
Stalowowski	2 942	299	10,2
Strzyżowski	5 549	977	17,6
Tarnobrzelski	2 753	366	13,3
Krosno	—	—	—
Przemyski	—	—	—
Rzeszów	—	—	—
Tarnobrzeg	—	—	—
Województwo	96 555	15 074	15,6

Źródło: Dane na podstawie sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01.

2.3. Bezrobotni według płci

Na koniec 2012 r. bezrobotne kobiety stanowiły 50,6% (tj. 77 880) ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (w 2011 r. 52,9%). W porównaniu do stanu z końca grudnia 2011 r. ich liczba uległa zwiększeniu o 477 kobiet. Mężczyźni stanowili na koniec 2012 roku 49,4% ogółu zarejestrowanych, tj. 75 927 osób (w 2011 roku 47,1%).

Tabela 14. Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych. Stan na 31.12.2012 r.

Powiat	Liczba bezrobotnych ogółem	W tym: liczba bezrobotnych kobiet	% udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych
Bieszczadzki	2 258	1 165	51,6
Brzozowski	7 356	3 922	53,3
Debicki	8 147	4 486	55,1
Jarosławski	10 176	4 947	48,6
Jasielski	10 415	5 477	52,6
Kolbuszowski	4 132	2 015	48,8
Krośński	7 425	3 946	53,1
Leski	2 767	1 380	49,9
Leżajski	5 505	2 729	49,6
Lubaczowski	4 458	2 050	46,0
Łańcucki	6 027	2 763	45,8
Mielecki	8 454	4 345	51,4
Niżański	6 027	2 912	48,3
Przemyski	5 986	2 960	49,4
Przeworski	6 880	3 430	49,9
Ropczycko – śędziszowski	6 168	3 116	50,5
Rzeszowski	9 561	4 826	48,4
Sanocki	5 430	2 783	51,3
Stalowowski	6 818	3 511	51,5
Strzyżowski	6 288	3 162	50,3
Tarnobrzelski	3 488	1 866	53,5
Krosno	2 800	1 369	52,7
Przemyski	5 220	2 690	51,5
Rzeszów	9 124	4 624	50,7
Tarnobrzeg	3 097	1 606	51,9
Województwo	153 807	77 880	50,6

Źródło: Dane na podstawie sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01.

W statystyce bezrobocia, w następujących powiatach kumulował się większy niż 1/2 udział kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych:

- dębickim (55,1%),
- tarnobrzelskim (53,5%),
- brzozowskim (53,3%),
- krośnieńskim (53,1%),
- m. Krośnice (52,7%),
- jasielskim (52,6%),
- tarnobrzelskim (51,9%),
- bieszczadzkim (51,6%),
- m. Przemysłu i powiecie stalowowolskim (po 51,5%),
- powiecie mieleckim (51,4%),
- sanockim (51,3%),
- m. Rzeszowie (50,7%),
- ropczycko-sędziszowskim (50,5%),
- strzyżowskim (50,3%).

W przypadku pozostałych dziesięciu powiatów (jarosławskim, kolbuszowskim, leskim, leżajskim, lubaczowskim, łancuckim, mińskim, przemyskim, przeworskim, rzeszowskim) odnotowano udział kobiet mniejszy niż 1/2 stanu bezrobotnych. Tradycyjnie już sytuacja kobiet na rynku pracy nie jest korzystna i, co warto zaznaczyć, w większym stopniu trudniejsza niż mężczyzn. Bezrobotne kobiety stanowią z reguły ponad połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych. Najczęściej są to osoby młode, w wieku od 18 do 34 lat (56,5% ogółu bezrobotnych kobiet), stosunkowo długo pozostające bez zatrudnienia (47,8% ogółu zarejestrowanych kobiet pozostaje w ewidencji urzędów pracy powyżej 12 miesięcy z tego 29,3% dłużej niż 2 lata). Trudności tych nie eliminuje wyższy poziom wykształcenia bezrobotnych kobiet. Wykształcenie wyższe posiadało 17,9% bezrobotnych kobiet i 8,2% bezrobotnych mężczyzn. Policealne i średnie zawodowe 28,9% kobiet i 22,3% mężczyzn, a średnie ogólnokształcące 13,2% kobiet i 7,3% mężczyzn. Bezrobotni mężczyźni przeważali natomiast wśród osób posiadających niższy poziom wykształcenia. Wykształcenie zasadnicze zawodowe posiadało 36,5% bezrobotnych mężczyzn i 24,7% kobiet, a gimnazjalne i poniżej 25,7% zarejestrowanych mężczyzn i 15,4% kobiet.³⁹

2.4. Bezrobotni według wieku

Najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w wieku od 25 do 34 lat (31,0%). Drugą co do liczebności stanowiły osoby w wieku od 18 do 24 lat (22,7%). Łącznie obie powyższe grupy stanowiły 53,7% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Wśród bezrobotnych kobiet, osoby w wieku 25 do 34 lat stanowiły 34,6%, a w wieku 18 do 24 lat 22,0% (łącznie 56,6%). Bezrobocie osób młodych, z reguły nie posiadających stażu pracy, jest zjawiskiem niekorzystnym. Często pierwszym doświadczeniem absolwentów na rynku pracy po ukończeniu szkoły jest rejestracja w powiatowym urzędzie pracy. Stąd też bardzo ważnym zadaniem urzędów pracy są działania na rzecz promocji zatrudnienia oraz przeciwdziałania negatywnym skutkom bezrobocia w tej grupie osób.

³⁹ Odsietki obliczono oddzielnie w grupie kobiet i mężczyzn. Pokazują one dodatkowo rozkład wykształcenia dla danej zmiennej.

Tabela 15. Bezrobotni według wieku. Stan na 31.12.2012 r.

Wiek w latach	Bezrobotni ogółem	% bezrobotnych ogółem	w tym: kobiety	% kobiet
18-24	34 978	22,7%	17 095	22,0%
25-34	47 686	31,0%	26 982	34,6%
35-44	30 975	20,1%	16 869	21,7%
45-54	26 806	17,4%	12 960	16,6%
55-59	10 625	6,9%	3 974	5,1%
60-64	2 737	1,8%	X	—
Ogółem	153 807	100,0%	77 880	100,0%

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS-01 – załącznik 1, bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i statusu pracy.

2.5. Bezrobotni według poziomu wykształcenia

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy najliczniejszy udział stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe (30,5%) oraz policealne i średnie zawodowe (25,6%). Wykształcenie gimnazjalne i poniżej posiadało 20,5% ogółu bezrobotnych. Natomiast najmniejsza grupa osób tj. 13,1% ogółu bezrobotnych legitymowała się wykształceniem wyższym. Podkreślić należy, iż już od kilku lat odnotowujemy wzrost tej grupy bezrobotnych (na koniec 2004 roku stanowili oni 5,5%, a w 2011 r. 12,8%).

Bezrobotni posiadający niski poziom formalnego wykształcenia, tj. wykształcenie gimnazjalne i poniżej i zasadnicze zawodowe stanowili razem 51,0% ogółu bezrobotnych. Osoby te również długo pozostają w ewidencji powiatowych urzędów pracy i stanowiły według omawianego stanu ponad 1/2 w grupie bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy.

Tabela 16. Bezrobotni wg wykształcenia. Stan na 31.12.2012 r.

Poziomy wykształcenia	Bezrobotni ogółem	% w bezrobotnych ogółem	w tym: kobiety	% kobiet
Wyższe	20 155	13,1%	13 943	17,9%
Policealne i średnie zawodowe	39 397	25,6%	22 483	28,9%
Średnie ogólnokształcące	15 818	10,3%	10 257	13,2%
Zasadnicze zawodowe	46 968	30,5%	19 223	24,7%
Gimnazjalne i poniżej	31 469	20,5%	11 974	15,4%
Ogółem	153 807	100,0%	77 880	100,0%

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS-01 – załącznik 1, bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i statusu pracy.

2.6. Bezrobotni według Polskiej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej

Na koniec 2012 r. populacja bezrobotnych, którzy pracowali przed zarejestrowaniem się w urzędach pracy wynosiła 116 662 osób, tj. ok. 75,8% ogółu zarejestrowanych. W porównaniu do stanu z końca 2011 roku (108 040) ich liczba wzrosła o 8 622. Wśród bezrobotnych poprzednio pracujących:

- 90 953 osób (78%) pracowało wcześniej w zakładach sektora prywatnego,
- 18 197 osób (15,6%) w zakładach sektora publicznego,
- 7 512 osób (6,4%) w zakładach o niezidentyfikowanym rodzaju działalności (brak

dokładnych danych na temat miejsca pracy w dokumentach przedłożonych do rejestracji w powiatowych urzędach pracy).

Ponadto osoby dotychczas niepracujące stanowiły ok. 24,1% ogółu bezrobotnych.

Tabela 17. Bezrobotni poprzednio pracujący według Polskiej Klasyfikacji Działalności. Stan na 31.12.2012 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Bezrobotni poprzednio pracujący	%	w tym: ze zwolnień z przyczyn dot. zakładu pracy	Oferty pracy zgłoszone w 2012 r.
—	Ogółem	116 662	100,0	4 700	48 424
	w tym wybrane sekcje:				
1	Przetwórstwo przemysłowe	27 654	23,7	1 776	6 540
2	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	23 173	19,9	863	8 475
3	Budownictwo	15 100	12,9	540	4 204
4	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6 357	5,4	56	7 383
5	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4 213	3,6	133	1 727
6	Działalność w zakresie usług administracyjnych i działalności wspierająca	3 922	3,4	79	3 515
7	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3 619	3,1	79	381
8	Transport i gospodarka magazynowa	3 339	2,9	281	1 684
9	Edukacja	3 201	2,7	101	3 497
10	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2 897	2,5	88	2 264
11	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2 616	2,2	157	2 569
12	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1 575	1,4	30	1 503

Zródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS-01 załącznik 2. Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy, poszukujący pracy oraz wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej.

*Według sprawozdań MPiPS-01 w 2012 r. zgłoszono do powiatowych urzędów pracy 48 689 ofert pracy. Liczba ofert pracy podana w powyższym zestawieniu została pomniejszona o oferty, z realizacji których zrezygnowali pracodawcy.

Od kilkunastu lat specyfika regionalnego zatrudnienia bezrobotnych w ostatnim miejscu pracy pozostaje niezmieniona i dominują jako ostatnie miejsce pracy te same sekcje. Najwięcej bezrobotnych pracowało poprzednio w zakładach pracy należących do sekcji: przetwórstwo przemysłowe (23,7%), handel i naprawy (19,9%), budownictwo (12,9%), administracja publiczna (5,4%), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (3,6%), działalność w zakresie usług administracyjnych i działalność wspierająca (3,4%), rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo (3,1%), transport i gospodarka magazynowa (2,9%), edukacja (2,7%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (2,5%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (2,2%), działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (1,4%).

Najmniej w zakładach pracy zaliczonych do sekcji: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę oraz górnictwo i wydobywanie (po 0,3% ogółu bezrobotnych poprzednio pracujących), informacja i komunikacja oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (po 0,7%), dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (0,8%) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa (1,1%).

2.7. Bezrobotni według zawodów

Na koniec 2012 r. największą liczbę bezrobotnych odnotowano w następujących grupach zawodów i specjalnościach (wg 1 cyfrowych kodów zawodów)⁴⁰:

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 37 748 osób (30,4%) ogółu bezrobotnych posiadających zawód,
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 22 910 (18,4%),
- technicy i inny średni personel – 21 521 (17,3%),
- specjalści – 16 334 (13,1%),
- pracownicy przy pracach prostych – 10 076 (8,1%).

Warto nadmienić, iż znaczną grupę (29 532 osoby) stanowili bezrobotni zarejestrowani bez określonego zawodu, co stanowiło 19,2% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w PUP. Najmniej bezrobotnych zarejestrowano w następujących grupach zawodów:

- siły zbrojne – 34 osoby (0,03%) ogółu bezrobotnych posiadających zawód,
- parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy – 451 (0,4%),
- rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 2 642 (2,1%),
- pracownicy biurów – 4 887 (3,9%),
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 7 672 (6,2%).

Tabela 18. Bezrobotni według grup zawodów. Stan na koniec grudnia 2012 r.

Grupy zawodów	Kody zaw.	Stan na 31.12.2012 r.	Rozkład procentowy*
Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1	451	0,4
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i dyktatorzy generalni	11	62	13,7
Kierownicy ds. zarządzania i handlu	12	152	33,7
Kierownicy ds. produkcji i usług	13	146	32,4
Kierownicy w branży hotelarskiej, handlu i innych branżach usługowych	14	91	20,2
Specjaliści	2	16 334	13,1
Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	21	2 703	16,5
Specjaliści ds. zdrowia	22	903	5,5
Specjaliści nauczania i wychowania	23	3 225	19,7
Specjaliści ds. ekonomii i zarządzania	24	5 179	31,7
Specjaliści ds. technologii informacyjno – komunikacyjnych	25	362	2,2
Specjaliści z dziedziny prawa, dziedziny społecznych i kultury	26	3 962	24,3
Technicy i inny średni personel	3	21 521	17,3
Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	31	10 775	50,1
Średni personel ds. zdrowia	32	3 462	16,1
Średni personel ds. biznesu i administracji	33	5 456	25,4
Średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny	34	994	4,6

⁴⁰ Udział procentowy obliczono w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych posiadających określony zawód.

Technicy informatycy	35	834	3,9
Pracownicy biurowi	4	4 887	3,9
Sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	41	1 787	36,6
Pracownicy obsługi klienta	42	1 031	21,1
Pracownicy ds. finansowo-statystycznych i ewidencji materialowej	43	1 791	36,6
Pozostali pracownicy obsługi biura	44	278	5,7
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5	22 910	18,4
Pracownicy usług osobistych	51	10 296	44,9
Sprzedawcy i pokrewni	52	11 498	50,2
Pracownicy opieki osobistej i pokrewni	53	517	2,3
Pracownicy usług ochrony	54	599	2,6
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	6	2 642	2,1
Rolnicy produkcji towarowej	61	1 991	75,4
Leśnicy i rybacy	62	520	19,7
Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	63	131	5,0
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	7	37 748	30,4
Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	71	9 304	24,6
Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	72	12 984	34,4
Rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	73	2 006	5,3
Elektrycy i elektronicy	74	2 487	6,6
Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	75	10 967	29,1
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8	7 672	6,2
Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	81	3 605	47,0
Monterzy	82	874	11,4
Kierownicy i operatorzy pojazdów	83	3 193	41,6
Pracownicy przy pracach prostych	9	10 078	8,1
Pomocnicy i sprzątaczkę	91	2 034	20,2
Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie	92	288	2,9
Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	93	5 859	58,1
Pracownicy pomocniczy przygotowujący posiłki	94	483	4,8
Sprzedawcy ulicznych i pracownicy świadczący usługi na ulicach	95	13	0,1
Ładownicy nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	96	1 399	13,9
Sily zbrojne	0	34	0,0
Oficerowie sil zbrojnych	01	2	5,9
Podoficerowie sil zbrojnych	02	0	0,0
Żołnierze szeregowi	03	32	94,1
Bez zawodu	A	29 532	19,2
Razem posiadający zawód	B	124 275	100,0
Bezrobotni ogółem	AB	153 807	—

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-01 o rynku pracy załącznik 3 Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności.

*W jednostkowych grupach zawodów odsetek obliczono w stosunku do liczby bezrobotnych ogółem, posiadających dany zawód (razem posiadający zawód). Numerem wartości procentowej odpowiadające zawodom dwucyfrowym obliczone zostały wewnątrz danej grupy, prezentując ich rozkład w ramach poszczególnych grup.

** W tym przypadku obliczono udział osób bezrobotnych bez zawodu w ogólnej liczbie bezrobotnych (bezzawodni ogółem) zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w województwie podkarpackim według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku.

W porównaniu do stanu z końca grudnia 2011 roku wzrost liczby bezrobotnych odnotowano w przypadku 8 grup zawodów (wg 1-cyfrowego kodu), a spadek w 2 grupach zawodów. Wzrost liczby bezrobotnych dotyczył następujących grup:

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – wzrost o 2 461 osób,
- specjalności – 1 209,
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 1 007,
- pracownicy przy pracach prostych – 906,
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 759,

- technicy i inny średni personel – 492,
  - pracownicy biurowi – 166,
  - parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy – 82.
- Spadek liczby bezrobotnych odnotowano natomiast w przypadku następujących tzw. „wielkich” grup zawodów:
- rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – spadek o 19 osób,
  - siły zbrojne – 3.

Zwiększyła się liczba bezrobotnych posiadających zawód o 7 060 osób, a także w grupie osób bezrobotnych nie posiadających zawodu (o 539 osób).

Tabela 19. Zmiany liczby bezrobotnych według grup zawodowych.

Grupy zawodów	Kody zaw.	Bezrobotni ogółem:		Wzrost lub spadek w stos. do 2011 r.
		2011 r.	2012 r.	
Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1	369	451	82
Specjaliści	2	15 125	16 334	1 209
Technicy i inny średni personel	3	21 029	21 521	492
Pracownicy biurowi	4	4 721	4 887	166
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5	21 903	22 910	1 007
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	6	2 661	2 642	-19
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	7	35 287	37 748	2 461
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8	6 913	7 672	759
Pracownicy przy pracach prostych	9	9 170	10 076	906
Sily zbrojne	0	37	34	-3
Bez zawodu	A	28 893	29 532	539
Z zawodem	B	117 215	124 275	7 060
Razem	AB	146 208	153 807	7 599

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-01 o rynku pracy załącznik 3 Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności.

2.8. Bezrobotni według stażu pracy

W końcu grudnia 2012 r. wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych 24,2% nie posiadało jeszcze dotychczas żadnego udokumentowanego stażu zawodowego. Krótki staż pracy, tj. do 5 lat posiadało łącznie 38% ogółu bezrobotnych. W grupie bezrobotnych kobiet brakiem stażu pracy legitymowało się 27,4%, a stażem do 5 lat 38,9%.

Warto zaznaczyć, iż osoby bez doświadczenia zawodowego lub posiadające krótki staż pracy stanowiły łącznie 62,2% ogółu bezrobotnych. W jeszcze większym stopniu opisana trudna sytuacja dotyczyła kobiet bez lub z niewielkim stażem pracy, które to stanowiły ponad 66,3% w swojej grupie.

Brak doświadczenia zawodowego wpływa dodatkowo negatywnie na podjęcie zatrudnienia, gdyż pracodawcy bardzo często wymagają od potencjalnych pracowników właśnie praktycznego doświadczenia w wykonywaniu określonych czynności zawodowych oraz umiejętności podejmowania dodatkowych zadań, potwierdzonych praktyką.

Tabela 20. Bezrobotni według stażu pracy. Stan na 31.12.2012 r.

Staż pracy w latach	Bezrobotni ogółem	% bezrobotnych ogółem	w tym: kobiety	% kobiet
do 1	23 912	15,5 %	13 117	16,8 %
od 1-5	34 646	22,5 %	17 181	22,1 %
od 5-10	20 166	13,1 %	10 011	12,9 %
od 10-20	20 940	13,6 %	10 318	13,2 %
od 20-30	12 737	8,3 %	4 732	6,1 %
30 i więcej	4 261	2,8 %	1 152	1,5 %
bez stażu pracy	37 145	24,2 %	21 969	27,4 %
Ogółem	153 807	100,0 %	77 880	100,0 %

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS – 01 załącznik 1. Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy.

2.9. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

Bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowili łącznie na koniec grudnia 2012 roku 41,7% ogółu bezrobotnych (z tego 24,1% pozostawało bez pracy powyżej 24 m-cy). W grupie bezrobotnych kobiet 47,9% oczekiwało na uzyskanie zatrudnienia ponad rok (z tego 29,3% powyżej 24 m-cy).

Tabela 21. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy. Stan na 31.12.2012 r.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Bezrobotni ogółem	% bezrobotnych ogółem	w tym: kobiety	% kobiet
do 1	13 860	9,0 %	5 076	6,5 %
od 1 do 3	27 381	17,8 %	12 221	15,7 %
od 3 do 6	24 116	15,7 %	11 874	15,2 %
od 6 do 12	24 381	15,8 %	11 443	14,7 %
od 12 do 24	27 055	17,6 %	14 467	18,6 %
powyżej 24	37 034	24,1 %	22 799	29,3 %
Ogółem	153 807	100,0 %	77 880	100,0 %

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS – 01 – załącznik 1. Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku poziomu wykształcenia i stażu pracy.

Bezrobocie, w szczególności długotrwałe związane jest z pozostawaniem osób na nim przebywających w dalszej dezaktywacji zawodowej i bierności ekonomicznej, co w powiązaniu z przedłużającym się okresem pozostawania bez stałej pracy warunkuje różnorodne niekorzystne zjawiska społeczne. Jest to tym bardziej sytuacja niepożądana, ponieważ w tej kategorii statystycznej odnotowujemy znaczną grupę osób młodszych do 34 lat (ok. 44%) pozostających bez pracy w ewidencji urzędów pracy ponad 12 miesięcy. Wśród długotrwałe bezrobotnych znajdują się także osoby posiadające niski lub zdezaktualizowany poziom wykształcenia (prawie 57% bezrobotnych powyżej 12 miesięcy stanowią osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gminnym i poniżej).

Długotrwałe bezrobotni dość często nie posiadają doświadczenia zawodowego lub legitymują się stosunkowo krótkim stażem pracy, tj. do 5 lat (ok. 61% z nich to bezrobotni bez stażu pracy lub z bardzo krótkim doświadczeniem). Wśród bezrobotnych długo pozostających bez pracy znaczny jest również udział osób starszych. W grupie wiekowej bezrobotnych od 45 do 54 lat osoby pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy stanowiły

51,5%, w grupie 35-44 lat – 48,7%. Natomiast w grupie wiekowej od 18 do 24 lat 25,3%, a od 25 do 34 lat 40,1%⁴¹.

2.10. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy na koniec grudnia 2012 r. odnotowano również grupy osób bezrobotnych definiowane przez ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jako będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Tabela 22. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Stan na koniec grudnia 2012 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych ogółem	%*	Kobiety	%**	Mężczyźni	%**
Bezrobotni do 25 roku życia	34 978	22,7	17 095	11,1	17 883	11,6
Długotrwałe bezrobotni	86 490	56,2	48 359	31,4	38 131	24,8
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka ⁴²	—	—	18 460	23,7	—	—
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	26 903	17,5	10 276	6,7	16 627	10,8
Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	37 983	24,7	19 315	12,6	18 668	12,1
Bezrobotni bez doświadczenia zawodowego	46 801	30,4	26 269	17,1	20 532	13,3
Bezrobotni bez wykształcenia średniego	78 437	51,0	31 197	20,3	47 240	30,7
Bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 r. życia	7 725	5,0	6 189	4,0	1 536	1,0
Bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia	1 751	1,1	64	0,04	1 687	1,1
Bezrobotni niepełnosprawni ⁴³	6 147	4,0	2 995	1,9	3 152	2,0
Bezrobotni po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego	221	0,14	176	0,11	45	0,03

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS-01, grudzień 2012 r.

*Dane dotyczące udziału ogółu osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy obliczone zostały w stosunku do ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych.

**Dane dotyczące udziału bezrobotnych kobiet oraz mężczyzn będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy wyliczone zostały również w stosunku do ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych.

⁴¹ Por. M. Malikowski (red.) „Badanie wykluczenia społecznego w województwie podkarpackim” powiat stalowowolski, Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2010/2011, s.5. Publikacja współfinansowana przez UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Większość osób bezrobotnych długotrwałe korzysta z pomocy socjalnej. Według fragmentarycznych danych MPiPS za 2009 rok w województwie podkarpackim objęto pomocą społeczną 80,4 tys. rodzin, tj. ponad 280 tys. osób korzystających z pomocy socjalnej.

⁴² W przypadku tej grupy bezrobotnych odsetki zostały zaprezentowane w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w PUP województwa podkarpackiego, która w tym przypadku stanowi całą grupę odniesienia dotyczącą bezrobocia rejestrowanego (N = 77 880 = 100%). We wszystkich pozostałych subpopulacjach bezrobotnych n_{1,2,3...}, N = 153 807=100%.

⁴³ Według ostatnich dostępnych danych statystycznych osoby niepełnosprawne stanowią mniej niż 1/6 populacji ludności w województwie. Według danych GUS na podstawie NSP z 2002 r. w województwie podkarpackim było 316 146 osób niepełnosprawnych, co stanowiło 1,5% ludności województwa oraz 5,8% ogółu niepełnosprawnych w kraju. Osób niepełnosprawnych z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności odnotowano w województwie podkarpackim 248 221 osób. Powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności było w 2009 i 2010 roku wydały łącznie 95 400 orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Źródło: Diagnoza do strategii województwa podkarpackiego 2007-2020, s. 13. Obserwatorium Integracji Społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie.

Najbardziej licznymi kategoriami były:

- osoby długotrwale bezrobotne - 56,2% ogólnej liczby bezrobotnych (w 2011 r. 56,9%),
- Bezrobotni bez wykształcenia średniego - 51,0% (w 2011 r. 51,1%),
- Bezrobotni bez doświadczenia zawodowego - 30,4% (w 2011 r. 32,3%),
- Bezrobotni do 25 roku życia - 22,7% (w 2011 r. 23,8%),
- Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych - 24,7% (w 2011 r. 25,1%),
- Bezrobotne kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka - 23,7% (w 2011 r. 22,4%)⁴⁴,
- Bezrobotni powyżej 50 roku życia - 17,5% (w 2011 r. 16,8%).

3. Pozostałe grupy osób ujmowane w statystykach urzędów pracy

W ewidencji powiatowych urzędów pracy naszego województwa na koniec grudnia 2012 r. odnotowano także:

- 2 597 poszukujących pracy, w tym 1 341 niepełnosprawnych i nie pozostających w zatrudnieniu (na koniec 2011 r. analogicznie również 2 597 i 1 275);
- 14 cudzoziemców z krajów Unii Europejskiej z prawem do zasiłku (2011 r. - 12 cudzoziemców);
- 4 700 bezrobotnych poprzednio pracujących, zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy (w 2011 r. 3 342);
- 10 879 osoby bezrobotne w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (w 2011 r. - 11 023).

4. Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej

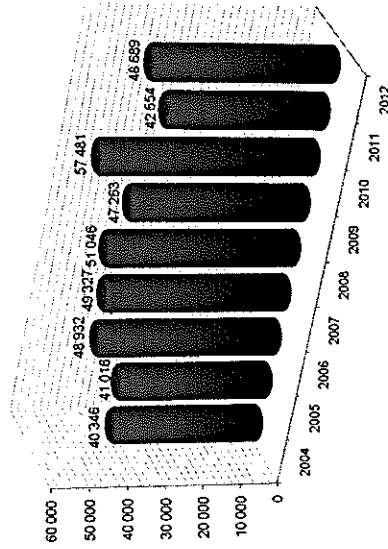
W okresie od 2004 do 2012 roku największą ilość ofert pracy w województwie podkarpackim odnotowano w 2010 r. (57 481). W latach 2005-2008 na rynku pracy naszego województwa następował wzrost liczby wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej⁴⁵. W 2009 r. odnotowano lekki spadek w porównaniu do trzech poprzednich lat (największy w porównaniu do 2008 r. o 3 783 oferty), by w 2010 odnotować kumulację ofert w badanym przedziale. W okresie 2011 r. ponownie nastąpił spadek w stosunku do pięciu poprzednich lat. Możliwe, iż sytuacja taka nastąpiła w związku z już odczuwalnymi skutkami kryzysu i złej sytuacji w niektórych państwach europejskich, które to dotąd były uznawane za gospodarki wzorcowe, rozwinięte lub będące w okresie dynamicznych zmian cywilizacyjnych prowadzących do wzrostu poziomu i jakości życia.

⁴⁴ Odsieki w przypadku grupy bezrobotnych kobiet obliczono w stosunku do ogółu bezrobotnych kobiet. Pozostałe udziały dotyczące bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy zostały wyliczone w stosunku do liczby bezrobotnych ogółem.

⁴⁵ Oferta pracy czyli wolne miejsce pracy i aktywizacji zawodowej oznacza zgłoszenie przez pracodawcę do powiatowego urzędu pracy co najmniej jednego wolnego miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej (tj. wykonywanie określonej pracy lub usługi w wyniku zawarcia przez strony określonej umowy cywilnoprawnej) dla uzyskania faktycznej pomocy w znalezieniu odpowiedniego pracownika. Wolne miejsce pracy lub aktywizacji zawodowej (oferta pracy) jest to również miejsce aktywizacji zawodowej zgłoszone przez osoby zainteresowane do PUP i przyjęte do realizacji (szcz. przygotowanie zawodowe osób dorosłych, prace społecznie użyteczne). Źródło definicji: Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. „O promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy” Dz. U. Nr 99 poz. 1001, z późniejszymi zmianami.

W 2012 r. pracodawcy zgłosili do powiatowych urzędów pracy łącznie 48 689 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, z których 25 146 (51,6%) było ofertami pracy subsydiowanej (w 2011 r. oferty pracy subsydiowanej stanowiły 39,4% ogółu wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej). Spośród ogólnej liczby ofert pracy zgłoszonych w 2012 r. 12 914, tj. 26,5% pochodziło z sektora publicznego, 1 140 (2,3%) skierowanych było do osób, którym nie upłynął okres 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, a 3 018 (6,2%) adresowanych było do osób niepełnosprawnych.

Wykres 2. Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej (oferty pracy) zgłoszone do PUP w latach 2004-2012.

Źródło: Zestawienie na podstawie sprawozdania MP/PS-01 o rynku pracy za poszczególne lata.

Tabela 23. Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej według powiatów.

Liczba ofert pracy (wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej)						
Powiat	zgłoszonych w okresie		z rubryki 3		Wzrost / spadek w porównaniu do 2011 r.	
	2011 roku	2012 roku	liczba ofert zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej	miejsc aktywizacji zawodowej		
Bieszczadzki	554	780	536	244	226	
Brzozowski	1 063	1 365	694	671	302	
Dębicki	2 563	2 574	2 074	500	11	
Jarosławski	2 518	3 193	2 062	1 131	675	
Jasielski	1 251	1 805	1 162	643	554	
Kolbuszowski	1 062	904	603	301	-158	
Krośniewski	1 192	1 061	760	301	-131	
Leski	456	572	250	322	116	
Leżajski	1 165	1 766	876	890	601	
Lubaczowski	1 055	1 412	785	627	357	
Łańcucki	1 138	1 320	765	555	182	

Miejsce	3 069	4 245	2 838	1 407	1 176
Mielecki	940	1 492	773	719	552
Niżański	705	795	489	326	90
Przemyski	1 148	2 065	711	1 354	917
Rzeszowski	1 287	1 643	943	700	356
Ropczycko-sędziszowski	3 427	2 795	1 803	992	632
Sanocki	1 169	1 487	1 025	462	318
Stalowski	1 735	1 990	1 210	780	255
Strzyżowski	1 062	1 451	671	780	389
Tarnobrzegi	1 300	1 032	712	320	268
Krosno	1 601	1 371	956	415	230
Przemyski	1 291	1 618	1 082	536	327
Rzeszów	8 615	8 779	7 651	1 128	164
Tarnobrzeg	1 188	1 174	732	442	14
Województwo	42 554	48 689	32 143	16 546	6 135

Źródło: Obliczenia własne na podstawie sprawozdań o rynku pracy MPiPS-01 za lata 2011 i 2012.

Pomimo wzrostu w stosunku do roku poprzedniego liczby ofert pracy zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy, potrzeby w tym zakresie nadal nie są zbalansowane. Na powyższy brak równowagi wpływa również znaczne różnicowanie przestrzenne ilości ofert zgłaszanych do publicznego pośrednictwa pracy w poszczególnych powiatach. W okresie 2012 roku w przypadku sześciu powiatowych urzędów pracy odnotowano spadek ofert zatrudnienia lub aktywizacji zawodowej. Największe spadki nastąpiły w niższych wymienionych powiatach:

- rzeszowski (spadek o 632 wolne miejsca pracy lub miejsca aktywizacji zawodowej),
- tarnobrzegi (268),
- m. Krosno (230).

Warto wspomnieć również o wzroście liczby ofert pracy, najliczniejszym w powiatach:

- mielecki (1 176),
- przeworski (917),
- jarosławski (675),
- leżajski (601).

W roku 2012 najwięcej wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej pracodawcy zgłosili w następujących powiatach:

- m. Rzeszów – 8 779 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej,
- mielecki – 4 245,
- jarosławski – 3 193,
- rzeszowski – 2 795,
- debicki – 2 574,
- przeworski – 2 065.

Najmniej zaś w powiatach:

- leskim – 572 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej,
- bieszczadzkim – 780,
- przemyskim – 795,
- kolbuszowskim – 904,

Tabela 24. Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej subsydiowane z Funduszu Pracy.

Powiat	Liczba wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej zgłoszonych w okresie 2012 r.	w tym: subsydiowane z funduszu pracy	% udział subsydiowanych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej w ogółem
Bieszczadzki	780	391	50,1
Brzozowski	1 365	1 189	87,1
Debicki	2 574	1 123	43,6
Jarosławski	3 193	2 036	63,8
Jasieński	1 805	1 111	61,6
Kolbuszowski	904	453	50,1
Krośniński	1 061	586	55,2
Leski	572	432	75,5
Leżajski	1 766	1 148	65,0
Lubaczowski	1 412	1 093	77,4
Łańcucki	1 320	930	70,5
Mielecki	4 245	1 977	46,6
Niżański	1 492	1 072	71,8
Przemyski	795	637	80,1
Przeworski	2 065	1 770	85,7
Ropczycko-sędziszowski	1 643	988	60,1
Rzeszowski	2 795	1 224	43,8
Sanocki	1 487	870	58,5
Stalowski	1 990	1 122	56,4
Strzyżowski	1 451	985	67,9
Tarnobrzegi	1 032	595	57,7
Krosno	1 371	616	44,9
Przemyski	1 618	925	57,2
Rzeszów	8 779	1 225	14,0
Tarnobrzeg	1 174	648	55,2
Województwo	48 689	25 146	51,6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie sprawozdań o rynku pracy MPiPS-01 za 2012 rok.

Miejsca pracy i aktywizacji zawodowej, które zostały subsydiowane ze środków Funduszu Pracy łągowały, w pewnym zakresie bardzo trudną sytuację na rynku pracy w poszczególnych powiatach. W 2012 roku największy udział ofert subsydiowanych w ogólnej liczbie wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej odnotowano w powiatach:

- brzozowski – 87,1%,
- przeworski – 85,7%,
- przemyski – 80,1%,
- lubaczowski – 77,4%,
- leskim – 75,5%.

Najniższy zaś w powiatach:

- m. Rzeszów – 14,0%,
- debicki – 43,6%,
- rzeszowski – 43,8%,
- m. Krosno – 44,9%,
- mielecki – 46,6%,
- kolbuszowski i bieszczadzki – po 50,1%.

W województwie podkarpackim w 2012 r. na jedno wolne miejsce pracy i miejsce aktywizacji zawodowej przypadło średnio 36 osób bezrobotnych (w 2011 roku – 40 bezrobotnych). Przy czym w 21 powiatach liczba ta była wyższa lub równa średniej dla województwa, a w pozostałych 4 niższa. Sytuacja w tym zakresie była najkorzystniejsza w: Rzeszowie (na 1 miejsce zatrudnienia przypadło 12 bezrobotnych), Krosnie (21), powiecie mieleckim (24) i Tarnobrzegu (31). Znacznie niekorzystniejszą sytuację przedstawiała się w powiatach: przemyskim (86), krosieńskim (77), jasielskim (65), brzozowskim (61), kolbuszowskim i leskim (po 54), łańcuchkim (51), surzyszkim (48), niżańskim (45) oraz ropczycko – sędziszowskim (43).

Tabela 25. Średnia liczba bezrobotnych przypadających na 1 wolne miejsce pracy i aktywizacji zawodowej w okresie 2012 r.

Powiat	Średnia liczba bezrobotnych (w m-cu)	Średnia liczba wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej (w m-cu)	Średnia liczba bezrobotnych przypadających na jedno wolne miejsce pracy i aktywizacji zawodowej (w m-cu)
Bieszczadzki	2 062	65	32
Brzozowski	6 893	114	61
Debicki	7 662	215	36
Jarosławski	9 790	266	37
Jasielski	9 821	150	65
Kolbuszowski	4 080	75	54
Krosniński	6 790	88	77
Leski	2 559	48	54
Leżajski	5 365	147	36
Łańcuchowski	4 337	118	37
Łancki	5 589	110	51
Mielecki	8 607	354	24
Niżański	5 611	124	45
Przemyski	5 692	66	86
Przeworski	6 524	172	38
Ropczycko – sędziszowski	5 821	137	43
Rzeszowski	8 967	233	38
Sanocki	5 098	124	41
Stalowowski	6 548	166	39
Strzyżowski	5 814	121	48
Tarnobrzęski	3 394	86	39
Krosno	2 381	114	21
Przemyski	5 335	135	40
Przemyśl	8 839	732	12
Tarnobrzęski	3 078	98	31
Województwo	146 668	4 057	36

Źródło: Obliczenia na podstawie sprawozdań o rynku pracy MPiPS-01 za okres 2012 roku.

Analizując zgłoszone w 2012 r. wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej według Polskiej Klasyfikacji Działalności należy podkreślić, że największą ich liczbę zgłosili pracodawcy z następujących sekcji:

- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli – 8 475 (tj. 17,5% ogółu zgłoszonych w okresie 2012 r. ofert pracy według PKD),
- administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne – 7 383 (15,2%),
- przetwórstwo przemysłowe – 6 540 (13,5%),

- budownictwo – 4 204 (8,7%),
  - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – 3 515 (7,3%).
- Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej adresowane były najczęściej do osób bezrobotnych z następujących grup zawodów:
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 14 386 (tj. 29,7% ogółu zgłoszonych ofert pracy⁴⁶),
  - robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 7 338 (15,2%),
  - pracownicy biurowi – 7 123 (14,7%),
  - technicy i inny średni personel – 5 816 (12,0%),
  - pracownicy przy pracach prostych – 5 465 (11,3%),
  - operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 3 236 (6,7%),

Tabela 26. Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej wg grup zawodów.

Grupy zawodów	Kody zaw.	Zgłoszone w I półroczu 2012	Zgłoszone w II półroczu 2012	Ogółem w 2012 roku	Rozkład procentowy
Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1	216	228	444	0,9
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i dyktatorzy generalni	11	13	11	24	5,4
Kierownicy ds. zarządzania i handlu	12	114	99	213	48,0
Kierownicy ds. produkcji i usług	13	68	79	147	33,1
Kierownicy w branży hotelarskiej, handlu i innych branżach usługowych	14	21	39	60	13,5
Specjaliści	2	2 137	2 247	4 384	9,1
Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	21	432	375	807	18,4
Specjaliści ds. zdrowia	22	352	389	741	16,9
Specjaliści nauczania i wychowania	23	487	701	1 188	27,1
Specjaliści ds. ekonomicznych i zarządzania	24	448	447	895	20,4
Specjaliści ds. technologii informacyjno-komunikacyjnych	25	54	69	123	2,8
Specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych	26	364	266	630	14,4
Technicy i inny średni personel	3	2 831	2 985	5 816	12,0
Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	31	337	441	778	13,4
Średni personel ds. zdrowia	32	405	520	925	15,9
Średni personel ds. biznesu i administracji	33	1 551	1 471	3 022	52,0
Średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewne	34	472	465	937	16,1
Technicy informatyki	35	66	88	154	2,6
Pracownicy biurowi	4	3 682	3 441	7 123	14,7
Sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewne	41	2 571	2 283	4 854	68,1
Pracownicy obsługi klienta	42	212	173	385	5,4
Pracownicy ds. finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	43	659	685	1 344	18,9
Pozostali pracownicy obsługi biura	44	240	300	540	7,6
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5	7 487	6 899	14 386	29,7

⁴⁶ Ogół zgłoszonych ofert pracy oznacza wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej zgłoszone przez pracodawców do PUP zarówno w określonych grupach zawodowych lub zawodach jak i wśród ofert pracy bez określonego przez zgłaszającego zawodu w okresie 2012 roku.

Pracownicy usług osobistych	51	3 535	3 115	6 650	46,2
Sprzedawcy i pokrewni	52	3 213	3 231	6 444	44,8
Pracownicy opieki osobistej i pokrewni	53	169	274	443	3,1
Pracownicy usług ochrony	54	570	279	849	5,9
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	61	121	91	212	0,4
Rolnicy produkcji towarowej	61	63	63	126	59,4
Leśnicy i rybacy	62	58	28	86	40,6
Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	63	0	0	0	0,0
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	7	3 322	4 016	7 338	15,2
Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	71	1 096	1 354	2 450	33,4
Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	72	1 223	1 486	2 709	36,9
Rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	73	85	105	190	2,6
Elektrycy i elektronicy	74	294	297	591	8,1
Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	75	624	774	1 398	19,1
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8	1 551	1 685	3 236	6,7
Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	81	478	659	1 137	35,1
Monterzy	82	152	124	276	8,5
Kierownicy i operatorzy pojazdów	83	921	902	1 823	56,3
Pracownicy przy pracach prostych	9	2 530	2 935	5 465	11,3
Pomocnicy domowi i sprzątacze	91	712	826	1 538	28,1
Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie	92	25	79	104	1,9
Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemysle, budownictwie i transporcie	93	943	1 209	2 152	39,4
Pracownicy pomocniczy przygotowujący posiłki	94	327	403	730	13,4
Sprzedawcy ulicznych i pracownicy świadczący usługi na ulicach	95	4	2	6	0,1
Ładownice nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	96	519	416	935	17,1
Sily zbrojne	0	0	0	0	0,0
Oficerowie sil zbrojnych	01	0	0	0	—
Podoficerowie sil zbrojnych	02	0	0	0	—
Żołnierze szeregowi	03	0	0	0	—
Bez zawodu**	A	14	6	20	0,04
Razem posiadający zawód	B	23 877	24 527	48 404	—
Bezzawodni ogółem	AB	23 891	24 533	48 424	—

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-01 o rynku pracy załącznik 3 Bezzawodni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności.

* W jednostkowych grupach zawodów odnotowano w stosunku do liczby ofert pracy ogółem, posiadających dany zawód (razem posiadający zawód). Natomiast wartości procentowe odpowiadające grupom dwucyfrowym obliczono dla danej grupy, przeliczając rozkład wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej w ramach grupy.

** W tym przypadku obliczono udział osób bezrobotnych bez zawodu w ogólnej liczbie bezrobotnych (bezzawodni ogółem) zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w województwie podkarpackim w okresie 2012 r. Według sprawozdania MPiPS-01 w okresie 2012 r. zgłoszono łącznie 43 669 ofert pracy. Liczba ofert pracy zamieszczona w powyższym zestawieniu, tj. 48 424 zmniejszono o oferty z realizacją których pracodawcy przyczyniali.

W porównaniu liczby ofert pracy zgłoszonych w okresie 2011 r. do 2012 r. w przypadku większości, tj. prawie ¾ grup (8 na 11 grup) odnotowano wzrost liczby ofert pracy. W przypadku pozostałych trzech odnotowano spadki, które to dotyczyły niższych wymienionych grup zawodów:

- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – spadek o 1 087 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej,
- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 762,

- bez zawodu – 2.
- Wzrost ofert pracy odnotowano w przypadku pozostałych grup zawodów, w tym największy w przypadku niższych wymienionych:
- pracownicy biurowi – wzrost o 2 404 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej,
  - pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 2 276,
  - specjalści – 1 675,
  - technicy i inny średni personel – 1 507.

Tabela 27. Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej według grup zawodów zgłoszone w latach 2011 – 2012

Grupy zawodów	Kody zaw.	Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej zgłoszone w okresie :		Wzrost/ spadek w porównaniu do 2011 r.
		2011 r.	2012 r.	
Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1	396	444	48
Specjaliści	2	2 709	4 384	1 675
Technicy i inny średni personel	3	4 309	5 816	1 507
Pracownicy biurowi	4	4 719	7 123	2 404
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5	12 110	14 386	2 276
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	6	197	212	15
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	7	8 100	7 338	-762
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8	4 323	3 236	-1 087
Pracownicy przy pracach prostych	9	5 135	5 465	330
Sily zbrojne	0	0	0	0
Bez zawodu	00	22	20	-2
Razem	99	42 020	48 424	6 404

Z analizy zgłoszonych przez pracodawców do powiatowych urzędów pracy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej wynika, iż podobnie jak w latach ubiegłych, pracodawcy za pośrednictwem urzędów pracy częściej poszukiwali pracowników do prac, które nie wymagają posiadania specjalistycznych umiejętności czy wysokiego poziomu wykształcenia. Urzędy pracy zajmują się głównie bezrobotnymi i poszukującymi pracy posiadającymi stosunkowo niskie kwalifikacje zawodowe. Stąd też, z uwagi na dużą podaż bezrobotnych mogących pracować na stanowiskach robotniczych, jest to w dalszym ciągu najbardziej dogodny sposób pozyskiwania pracowników.

5. Wydatki z Funduszu Pracy na aktywne formy promocji zatrudnienia

W 2012 roku środki z Funduszu Pracy na aktywne formy promocji zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu przekazywane były bezpośrednio samorządom powiatowym według ustalonego przez MPiPS algorytmu. Na działania w tym zakresie wydatkowano z Funduszu Pracy łącznie 204,0 mln zł (w 2011 - 159,1 mln zł). Z tej kwoty:

- 76,4 mln zł (tj. 37,5% ogółu wydatków na aktywne formy) przeznaczono na stypendia,
- 46,7 mln zł (tj. 22,9%) środków na podjęcie przez bezrobotnych działalności gospodarczej,

- 36,4 mln zł (tj. 17,8%) środków w ramach refundacji pracodawcom kosztów zatrudnienia osoby bezrobotnej,
- 14,7 mln zł (tj. 7,2%) na prace interwencyjne,
- 11,9 mln zł (tj. 5,8%) na roboty publiczne,
- 10,0 mln zł (tj. 4,9%) na pozostałe aktywne formy,
- 7,9 mln zł (tj. 3,9%) na szkolenia.

Tabela 28. Wydatki z Funduszu Pracy w 2011 i 2012 roku (w mln. zł).

Kategorie wydatków	2011	%	2012	%
Prace interwencyjne	18,2	11,4	14,7	7,2
Roboty publiczne	9,2	5,8	11,9	5,8
Dotacje na podjęcie działalności gospodarczej	29,0	18,2	46,7	22,9
Refundacja na wyposażenie i doposażenie stanowiska pracy	19,0	11,9	36,4	17,8
Na szkolenia	5,6	3,5	7,9	3,9
Na stypendia i składki na ubezpieczenia społeczne (w tym staż, przygotowanie zawodowe oraz aktywizację zawodową za okres nauki)	74,1	46,6	76,4	37,5
Pozostałe aktywne formy	4,0	2,5	10,0	4,9
Ogółem	159,1	100,0	204,0	100,0

Źródło: Sprawozdania MPiPS-02 o dochodach i wydatkach Funduszu Pracy za lata 2011 i 2012 r.

ROZDZIAŁ 2

PRIORYTETY

REGIONALNEGO PLANU DZIAŁAŁ NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA 2013 ROK

Biorąc pod uwagę priorytety określone w Krajowym Planie Działalności na rzecz Zatrudnienia na lata 2012-2014 oraz cele strategiczne i priorytety wynikające ze Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 w Regionalnym Planie Działalności na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok ustalone zostały następujące priorytety:

Priorytet 1 Zwiększenie adaptacyjności mieszkańców regionu na rynku pracy.

Działania zmierzające do przyspieszenia rozwoju gospodarczego regionu muszą zakładać równoległy wysiłek w dziedzinie edukacji, w tym w zakresie dostosowania systemu edukacji do potrzeb rynku pracy oraz w zakresie upowszechniania kształcenia i doskonalenia zawodowego w ciągu całego życia. Niezbędne są również działania zmierzające do podniesienia jakości kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli i osób prowadzących szkolenia, rozwijania umiejętności potrzebnych dla społeczeństwa wiedzy. Otwartość systemu edukacji na potrzeby globalnego i regionalnego rynku pracy, likwidacja barier ograniczających dostęp do edukacji oraz systematyczne podnoszenie jakości kształcenia, przyczyni się do zwiększenia mobilności i aktywności zawodowej mieszkańców regionu. Koniecznym staje się mocniejsze powiązanie instytucji edukacyjnych z sektorem gospodarki oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb regionalnego rynku pracy. W związku z tym istnieje potrzeba wdrażania i rozpowszechniania idei praktyk zawodowych, w tym prowadzonych w zakładach pracy oraz angażowanie w proces edukacji nauczycieli, praktyków z sektora przedsiębiorstw. Występujące w regionalnej gospodarce procesy modernizacyjne i restrukturyzacyjne determinują potrzebę inwestycji w kompetencje kadr przedsiębiorstw w zakresie wprowadzenia odpowiednich zmian w zarządzaniu organizacją. Procesy związane ze zmianą profilu działalności, modernizacją przedsiębiorstwa i adaptacją pracowników są operacjami wysoce kosztownymi i technologicznie trudnymi do zrealizowania. Dostosowanie pracowników do zmian zachodzących w przedsiębiorstwie wymaga inwestycji w ich kompetencje i umiejętności co również niejednokrotnie pociąga za sobą przekwalifikowanie kadry pracowniczej. Stąd też konieczność zapewnienia wsparcia pracownikom, zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstwa, poprzez zmianę ich kwalifikacji zawodowych oraz dostosowanie umiejętności i kompetencji do potrzeb zmieniającego się rynku pracy. Wsparcie poprzez działania aktywizacyjne kierowane będzie do tych grup osób bezrobotnych, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Dotyczy to przede wszystkim bezrobotnych ludzi młodych, którzy stanowią ponad połowę populacji osób bezrobotnych. Zmieniające się wymagania rynku pracy powodują, że szanse na znalezienie pierwszej pracy przez osoby młode, bez doświadczenia zawodowego, praktycznych umiejętności dostosowanych do wymogów konkretnych stanowisk pracy są ograniczone. Kolejną grupą wymagającą wsparcia są osoby długotrwale bezrobotne, które przechodzą w sferę dezaktywacji i tworzy się grupa wysokiego ryzyka – osób mało mobilnych i zagrożonych biedą. Problem na rynku pracy mają również osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej, które stanowią ponad połowę ogółu bezrobotnych. Przyczyną wysokiego udziału osób bez kwalifikacji zawodowych w rejestrach bezrobotnych są zaniechania edukacyjne, niemożność podjęcia dalszej nauki oraz często niskie aspiracje edukacyjne i zawodowe. Trudności z uzyskaniem zatrudnienia mają również osoby mniej mobilne zawodowo w przedziale wiekowym powyżej

50 lat, które stanowią 17,5% ogółu bezrobotnych, a także osoby niepełnosprawne chcące podjąć zatrudnienie na otwartym rynku pracy. Osoby takie traktowane są jako mniej atrakcyjni kandydaci do pracy, głównie ze względu na relatywnie niższy poziom kwalifikacji. Problemy na rynku pracy implikują obniżenie się warunków życia i poszerzenie sfery ubóstwa, zaś problemy finansowe, utrudniając dostęp do dóbr i usług oraz możliwości przekwalifikowania się, stanowią istotną barierę w poszukiwaniu zatrudnienia. Dlatego też przeciwdziałanie tym zjawiskom wymaga kompleksowego podejścia we wspieraniu aktywności społecznej i zawodowej osób i rodzin marginalizowanych i wykluczonych społecznie. Rozwój przedsiębiorczości oraz powstawanie i rozwój małych firm to skuteczny sposób na stymulowanie rozwoju ekonomicznego i społecznego regionu. Zapewnienie osobom, które mają zamiar rozpocząć prowadzenie własnej działalności gospodarczej bezpośredniego, kompleksowego wsparcia w znaczący sposób ułatwi im pokonanie barier utrudniających rozpoczęcie działalności. Dlatego też tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz biznesowe wsparcie poprzez doradztwo oraz rozbudowę funduszy doradczych i pożyczkowych wpływa na wzrost nowych miejsc pracy, a w ich tworzeniu ważną rolę odgrywają małe i średnie firmy. Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw województwa podkarpackiego wymaga wzmocnienia funkcjonującej infrastruktury systemu innowacji tak, aby stymulował on rozwój działalności badawczo - rozwojowej i ogólnej innowacyjności regionu oraz miał wpływ na podniesienie konkurencyjności gospodarki województwa podkarpackiego. Problemy związane z niekorzystną strukturą zatrudnienia oraz rozdrobnienie rolnictwa implikują konieczność kreowania i wspierania restrukturyzacji podkarpackiej wsi poprzez programy wielofunkcyjnego rozwoju wsi, które skutecznie mogą poprawić trudną sytuację jej mieszkańców.

Priorytet 2 Rozwój instytucji rynku pracy.

Pracownicy publicznych służb zatrudnienia, instytucji pomocy społecznej i integracji społecznej stoją wobec konieczności ciągłego doskonalenia wiedzy niezbędnej do wprowadzania nowych usług i instrumentów aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz aktywnej integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W sytuacji zmieniających się uwarunkowań rynku pracy, a przede wszystkim stale rosnących wymagań pracodawców w stosunku do pracobiorców stała się koniecznością modyfikacji i rozszerzania wymagań usług poradnictwa zawodowego oraz oferty instytucji szkoleniowych. Niezbędne jest również poszerzanie zakresu dostępności osób zainteresowanych podejmowaniem pracy za granicą do informacji o możliwościach, jakie w tym zakresie stwarza sieć EURES. Działania aktywizacyjne kierowane do osób bezrobotnych będą skuteczne dzięki właściwemu diagnozowaniu rynku pracy. Należy zatem podejmować i upowszechniać badania związane z sytuacją ekonomiczną i kadrową przedsiębiorstw oraz perspektywami rozwoju firm szczególnie w zakresie dopasowania systemu kształcenia zawodowego i oferty szkoleniowej do potrzeb dynamicznie zmieniającego się rynku pracy. Zapewnienie skutecznej pomocy dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy wymaga szerszego włączenia partnerów do działań na rzecz promocji zatrudnienia, a w szczególności pomocy osobom bezrobotnym w znalezieniu zatrudnienia. Sprzyjać temu będzie rozwijanie współpracy publicznych służb zatrudnienia z innymi instytucjami rynku pracy. Uzyskany efekt synergii będzie poprawiał dostęp osób bezrobotnych do usług i instrumentów rynku pracy, służyć poprawie skuteczności i efektywności rynku pracy, a docelowo zbudować rynek usług aktywizacyjnych, który będzie w pełni odpowiadał potrzebom zarówno osób poszukujących pracy, jak i pracodawców.

ROZDZIAŁ 3

OPIS ZADAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA, KTÓRE BĘDĄ REALIZOWANE W RAMACH PRIORYTETÓW OKREŚLONYCH W REGIONALNYM PLANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA 2013 ROK

Priorytet 1 Zwiększenie adaptacyjności mieszkańców regionu na rynku pracy.

Zadanie 1.1 Rozwój zasobów ludzkich w regionie poprzez nowoczesną edukację

1.1.1 Wsparcie tworzenia programów rozwojowych dla szkół i placówek edukacyjnych

Cel: Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów oraz podnoszenie jakości kształcenia.

Planowane działania:

Realizowane będą dodatkowe zajęcia dydaktyczne – wyrównawcze oraz specjalistyczne służące wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnej w trakcie procesu kształcenia oraz doradztwo i opieka pedagogiczna – psychologiczna dla uczniów wykazujących problemy w nauce lub z innych przyczyn zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu szkolnictwa. Szkoły wdrażać będą programy i narzędzia efektywnego zarządzania placówką oświatową przyczyniające się do poprawy jakości nauczania.

Zadanie to realizowane będzie w ramach Priorytetu IX Rozwój Wykształcenia i Kompetencji w regionach Działania 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty – Podziałania 9.1.2 „Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 13 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Planowana na koniec 2013 roku wartość wskaźnika szkół (podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały projekty rozwojowe to 642 szkoły, w tym w 470 szkół na obszarach wiejskich.

Wskaźnik:

- liczba szkół w których zrealizowane będą projekty rozwojowe, w tym: na obszarach wiejskich.

1.1.2 Podniesienie jakości szkolnictwa zawodowego

Cel: Dostosowywanie systemu kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

Planowane działania:

Realizowane będą programy rozwojowe szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe ukierunkowane na zmniejszanie wyrównania dysproporcji w osiągnięciach uczniów w trakcie procesu kształcenia oraz podnoszenie jakości procesu kształcenia. Kontynuowana będzie współpraca szkół i placówek prowadzących kształcenie

zawodowe z pracodawcami i instytucjami rynku pracy służące podnoszeniu kwalifikacji zawodowych uczniów jako przyszłych absolwentów i wzmocnienia ich zdolności do zatrudnienia (w tym zwłaszcza w zakresie praktycznych form nauczania – staże i praktyki). Zadanie to realizowane będzie w ramach Priorytetu IX Rozwój Wykształcenia i Kompetencji w regionach Działania 9.2 „Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego”. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w ramach projektu systemowego realizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 80 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Planowana na koniec 2013 roku wartość wskaźnika to: 180 szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe, oraz 180 szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, które nawiązały współpracę z przedsiębiorstwami.

Wskaźniki:

- liczba szkół i placówek oświatowych, w których wdrażane będą projekty rozwojowe,
- liczba szkół i placówek oświatowych, które nawiązały współpracę z pracodawcami w zakresie kształcenia zawodowego.

1.1.3 Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego

Cel: *Uzupełnienie lub podwyższenie wykształcenia oraz kwalifikacji ogólnych i zawodowych mieszkańców regionu.*

Planowane działania:

Realizowane będą projekty mające na celu kształcenie w formach szkolnych osób dorosłych z własnej inicjatywy zainteresowanych zdobyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem wykształcenia ogólnego lub kwalifikacji zawodowych. Realizowane będą również szkolenia i kursy skierowane do osób dorosłych, które z własnej inicjatywy są zainteresowane nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności i kompetencji w obszarach umiejętności ICT i znajomości języków obcych. Zadanie to realizowane będzie w ramach Priorytetu IX Rozwój Wykształcenia i Kompetencji w regionach Działania 9.6 „Upowszechnienie uczenia się dorosłych”. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 19 000 000 PLN wynikające z Planu Działania na 2012 rok.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że na koniec 2013 roku liczba osób, które zakończyły udział w różnych formach kształcenia ustawicznego podwyższających lub uzupełniających posiadane kwalifikacje wyniesie 2 850 osób.

Wskaźnik :

- liczba osób uczestniczących w różnych formach kształcenia ustawicznego

1.1.4 Podnoszenie kwalifikacji pracowników systemu oświaty

Cel: *Dostosowywanie kwalifikacji kadry szkół i placówek oświatowych do potrzeb zmieniającego się rynku pracy.*

Planowane działania:

Projekt obejmuje studia podyplomowe i kursy doskonalące dla nauczycieli w zakresie zgodnym z lokalną i regionalną polityką edukacyjną, studia podyplomowe, kursy i szkolenia oraz inne formy podwyższania kwalifikacji pracowników placówek kształcenia ustawicznego, praktycznego i doskonalenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu. Zadanie to realizowane będzie w ramach Priorytetu IX Rozwój Wykształcenia i Kompetencji w regionach Działania 9.4 „Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty”. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 11 000 000 PLN. Zadanie to realizowane będzie przez Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie w ramach projektu systemowego.

Przewidywane efekty:

Planowana do osiągnięcia na koniec 2013 roku wartość wskaźnika dotyczącego nauczycieli uczestniczących w doskonaleniu zawodowym to 4 800 osób, w tym :

- 2 000 nauczycieli z obszarów wiejskich
- 77 nauczycieli kształcenia zawodowego

W 2013 roku w ramach działalności statutowej Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie planuje przeskoczyć około 30 000 nauczycieli w krótkich formach szkoleniowych.

Wskaźniki:

- liczba nauczycieli uczestniczących w doskonaleniu zawodowym na koniec 2013 roku, w tym: nauczycieli z obszarów wiejskich i nauczycieli kształcenia zawodowego,
- liczba osób, które uczestniczyły w krótkich formach szkoleniowych w 2013 roku.

1.1.5 Podnoszenie kwalifikacji pracowników przedsiębiorstw w regionie

Cel: *Podniesienie kwalifikacji zawodowych osób pracujących poprzez ogólne i specjalistyczne szkolenia zawodowe oraz doradztwo.*

Planowane działania:

Realizowane będą projekty obejmujące ogólne i specjalistyczne szkolenia i/lub doradztwo związane ze szkoleniami dla kadr zarządzających i pracowników mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MMŚP) w zakresie zgodnym ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw i formie odpowiadającej możliwościom organizacyjno-technicznym przedsiębiorstwa. Świadczone będzie również doradztwo dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MMŚP), w tym dla osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Zadanie to realizowane będzie w ramach Priorytetu VIII Regionalne kadry gospodarki Działania 8.1 „Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie” – Podziałania 8.1.1 „Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla Przedsiębiorstw” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 10 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że na koniec 2013 roku w ramach realizowanych projektów liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach projektów osiągnie 5 000, a liczba osób pracujących, którzy zakończyli udział w projektach szkoleniowych wyniesie 46 000 osób.

Wskaźniki:

- liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach projektów szkoleniowych,
- wartość wskaźnika osób pracujących uczestniczących w projektach szkoleniowych.

1.1.6 Wsparcie osób zagrożonych zwolnieniami grupowymi w przedsiębiorstwach oraz zwolnionych w wyniku procesów restrukturyzacyjnych

Cel: Stworzenie możliwości znalezienia nowego zatrudnienia osobom tracącym pracę w procesów restrukturyzacji gospodarki.

Planowane działania:

Realizowane będą projekty obejmujące wsparcie dla pracodawców przechodzących procesy adaptacyjne i modernizacyjne, realizowane w formie tworzenia i wdrażania programów zwolnień monitorowanych (*outplacement*), w tym szkoleń i doradztwa zawodowego. Obejmować one będą szkolenia przekwalifikujące i usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu i zdobycia nowych umiejętności zawodowych (w tym indywidualne plany działań i pomoc w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia).

Zadanie to realizowane będzie w ramach Priorytetu VIII Regionalne kadry gospodarki Działania 8.1 „Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie” – Poddziałania 8.1.2 Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 20 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że na koniec 2013 roku w ramach realizowanych projektów liczba pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji w przedsiębiorstwach, którzy zostali objęci działaniami wyniesie 686 osób, a liczba osób zwolnionych dotkniętych procesami restrukturyzacyjnymi, którzy zostali objęci wsparciem osiągnie 740 osób.

Wskaźniki:

- liczba osób zagrożonych zwolnieniami grupowymi uczestniczących w projektach,
- liczba osób zwolnionych w wyniku procesów restrukturyzacyjnych uczestniczących w projektach

Zadanie 1.2 Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy**1.2.1 Wsparcie dla osób pozostających bez zatrudnienia.**

Cel: Umożliwienie wejścia i powrotu na rynek pracy osobom pozostającym bez zatrudnienia.

Planowane działania:

Wsparcie kierowane będzie do osób pozostających bez zatrudnienia (w tym osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy jako bezrobotne lub poszukujące pracy). Zostaną oni objęci w ramach Indywidualnych Planów Działania różnymi formami aktywizacji zawodowej obejmującymi jedną lub kilka form wsparcia, połączonymi z możliwością zapewnienia opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi. Obejmować one będą: pośrednictwem pracy, staż/praktyki zawodowe, szkolenia prowadzące do uzyskania, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, subsydiowane zatrudnienie, przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, konsultacje i doradztwo związane z podjęciem działalności gospodarczej, doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego.

Zadanie to realizowane będzie przez powiatowe urzędy pracy ze środków Funduszu Pracy oraz w ramach Priorytetu VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich Działanie 6.1 „Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie” – Poddziałanie 6.1.1 „Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy” i Poddziałanie 6.1.3 „Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania przeznaczone zostały środki w kwocie:

- Poddziałanie 6.1.1 „Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy” – 42 000 000 PLN
- Poddziałanie 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych – 103 291 500 PLN.

W dyspozycji powiatowych urzędów pracy będą również środki Funduszu Pracy przyznane w 2013 roku w ramach algorytmu podziału Funduszu Pracy w kwocie 114 711 400 PLN.

Przewidywane efekty:

Planuje się, że w 2013 roku w wyniku działań aktywizujących (usług i instrumentów rynku pracy) realizowanych przez powiatowe urzędy pracy województwa podkarpackiego pracę podejmie: 25 000 bezrobotnych ludzi młodych, 15 000 osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, 30 000 osób długotrwale bezrobotnych oraz 2 000 bezrobotnych osób niepełnosprawnych.

Zakłada się, że na koniec 2013 roku liczba osób, które zakończyły udział w projektach w ramach Priorytetu VI „Rynek pracy otwarty dla wszystkich” wyniesie 65 129 osób, w tym 28 388 osób w wieku 15-24 lata, 19 198 osób długotrwale bezrobotnych, 1 472 bezrobotnych osoby niepełnosprawne.

Wskaźniki:

- liczba osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, które podjęły pracę w 2013 roku,
- liczba osób objętych aktywizacją na koniec 2013 roku w ramach Priorytetu VI „Rynek pracy otwarty dla wszystkich”

1.2.2 Aktywizacja społeczno - zawodowa młodzieży

Cel: Wsparcie młodzieży oraz jej integracja ze środowiskiem społecznym i zawodowym.

Planowane działania:

W 2013 roku realizowane będą następujące projekty:

„Nowe perspektywy”

Realizacja projektu zakłada objęcie młodzieży wsparciem psychologicznym; przygotowanie młodzieży do aktywnego funkcjonowania na rynku pracy poprzez: poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe, informację zawodową oraz objęcie beneficjentów szkoleniami m.in. zawodowymi, językowymi, kursami prawa jazdy. Projekt jest realizowany od 1 lipca 2012 r. do 30 czerwca 2013 r. i obejmuje 80 beneficjentów.

„Nowe perspektywy 2”

Realizacja projektu zakłada objęcie młodzieży wsparciem psychologicznym; przygotowanie młodzieży do aktywnego funkcjonowania na rynku pracy poprzez: poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe, informację zawodową oraz objęcie beneficjentów szkoleniami m.in. zawodowymi, językowymi, kursami prawa jazdy. Projekt będzie realizowany od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2014 r. i obejmie wsparciem 80 beneficjentów.

„OHP, jako realizator usług rynku pracy”

Projekt ma na celu umożliwienie dostępu młodzieży do kompleksowego, ogólnopolskiego systemu informacji, poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy i szkoleń dla młodzieży oraz wyposażenie młodzieży we wszechstronne umiejętności radzenia sobie w sytuacji dynamicznych zmian społecznych i gospodarczych - umiejętności aktywnego i elastycznego planowania własnego rozwoju zawodowego, funkcjonowania na rynku pracy. Do zrealizowania powyższych zamierzeń utworzonych zostało 21 jednostek (Młodzieżowe Centra Kariery i Punkty Pośrednictwa Pracy oraz Ośrodki Szkolenia Zawodowego), a także utworzone zostało Elektroniczne Centrum Aktywizacji Młodzieży stanowiącego kolejne stadium rozwoju funkcjonującej od stycznia 2013 roku w ramach OHP „Zielonej Linii”. Projekt jest realizowany od 1 maja 2009 r. do 30 czerwca 2014 r. Liczba beneficjentów docelowo w 2013 roku: 1343 osoby.

„Młodzieżowa akademia umiejętności 2”

Celem projektu jest wsparcie 15 osób w przedziale wiekowym 16-20 lat oraz podwyższenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych w trakcie realizacji projektu poprzez udział w szkoleniach i kursach, w tym szkoleniach kształtujących umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych i szkoleniach zawodowych a także ułatwienie dostępu do usług rynku pracy. Projekt jest realizowany od 1 lipca 2012 r. do 31 maja 2013 roku.

„Life Coaching – wsparcie młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym”

Celem projektu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz wprowadzania na rynek pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w wieku 15-18 lat, poprzez nawiązanie współpracy trójsektorowej oraz analizę, testowanie i wdrożenie innowacyjnego modelu coachingu młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym do końca maja 2015 r., który stanowi innowacyjne narzędzie wczesnej interwencji społecznej. W 2013 r. przewidziano etap wyposażenia pracowników OHP (kadry opiekunczo – wychowawczej) w kwalifikacje w

zakresie coachingu w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb i problemów młodzieży (15-18 lat, uczestnicy OHP) zagrożonych wykluczeniem społecznym z uwagi na pochodzenie z rodzin dysfunkcyjnych. Okres realizacji projektu: od 01.06.2012 r. do 31.05.2015 r., Liczba beneficjentów: 4 coachów i 12 uczestników OHP.

„ Nowe możliwości – lepsze jutro”

Celem projektu jest aktywizacja zawodowa 11 osób bezrobotnych z Gminy Żurawica w wieku 18-35 lat, jako odpowiedź na problem zagrożenia wykluczeniem społecznym członków społeczności Gminy Żurawica w powiecie przemyskim. Formy wsparcia w zakresie projektu: warsztaty psychologiczne zajęcia grupowe i indywidualne, doradztwo zawodowe - zajęcia grupowe, szkolenie zawodowe: magazynier – akwizytor, kurs prawa jazdy kat. B, projekt jest realizowany od 01.01.2013 r. do 31.05.2013 r.

Działania ukierunkowane na wspieranie młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym obejmować będą również aktywizację zawodową osób bezrobotnych, pośrednictwo pracy dla młodzieży w ramach Młodzieżowych Biur Pracy i Punktów Pośrednictwa Pracy, poradnictwo i informację zawodową dla młodzieży.

Działania te realizowane będą przez Podkarpacką Wojewódzką Komendę Ochotniczych Hufców Pracy Jednostkami odpowiedzialnymi za realizację będą Centra Edukacji i Pracy Młodzieży OHP – Mobilne Centra Informacji Zawodowej, Kluby Pracy, Młodzieżowe Centra Kariery.

Przewidywane efekty:

Zwiększenie szans podjęcie pracy przez bezrobotnych ludzi młodych zagrożonych marginalizacją poprzez zastosowanie instrumentów i usług, które wzmocnią adaptacyjność osób bezrobotnych do potrzeb pracodawców oraz będą skutkowały efektywną integracją zawodową.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych wsparciem w ramach projektów w 2013 roku,
- liczba osób objętych działaniami aktywizacyjnymi w 2013 roku,
- liczba osób , które podjęły prace w wyniku uczestnictwa w projektach i działaniach aktywizacyjnych w 2013 roku.

1.2.3 Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych

Cel: Poprawa zdolności do uzyskania zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne

Planowane działania:

Projekty ukierunkowane na integrację osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy zwiększające ich aktywność zawodową obejmować będą realizację program Junior. Celem programu jest zwiększenie możliwości zawodowych bezrobotnych absolwentów oraz stworzenie szansy zatrudnienia i zdobycia doświadczenia zawodowego w ramach odbywanego stażu. W ramach tego programu udzielona będzie pomoc absolwentowi skierowanemu na staż przez powiatowy urząd pracy, umożliwiająca odbycie stażu u pracodawcy, w formie dofinansowania będącego świadczeniem na rehabilitację zawodową. Natomiast doradcy zawodowemu wyplaconą zostanie premia za wykonywanie dodatkowych czynności, w wysokości do 10% najniższego wynagrodzenia za każdego stażystę objętego opieką. Wsparciem objęci zostaną również pracodawcy uczestniczący w programie, którzy

otrzymują premię z tytułu odbycia stażu przez absolwenta w wysokości stanowiącej iloczyn liczby miesięcy odbytego stażu i kwoty stanowiącej do 20% najniższego wynagrodzenia, obowiązującego w dniu 1 stycznia roku, w którym rozpoczęto staż - jeśli stażysta jest osobą o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo absolwentem szkoły specjalnej, natomiast do 10% najniższego wynagrodzenia jeśli stażysta jest osobą o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Zadanie te realizowane będzie przez Oddział Podkarpacki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Na realizację tego programu w 2013 roku zaplanowane zostały środki w kwocie 378 708 PLN z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych realizowana będzie również poprzez dofinansowanie kosztów działalności usługowo-rehabilitacyjnej Zakładów Aktywności Zawodowej w Rymanowie Zdroju, Nowej Sarzynie, Jarosławiu, Woli Dalszej, Woli Rafałowskiej, Malinie, Woli Żyrakowskiej oraz w Starych Oleszycach. Dofinansowanie kosztów działalności usługowo-rehabilitacyjnej Zakładów Aktywności Zawodowej odbywać się będzie w oparciu o środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz budżetu Województwa Podkarpackiego. Zadanie to realizowane będzie przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie. Na 2013 rok przeznaczona została na ten cel kwota 5 019 666 PLN ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz budżetu Województwa Podkarpackiego.

Przewidywane efekty:

Efektom projektów realizowanych przez Oddział Podkarpacki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będzie zwiększenie szans zatrudnienia i zdobycia doświadczenia zawodowego w ramach odbywanego stażu w ramach programu Junior. Dofinansowanie kosztów funkcjonowania Zakładów Aktywności Zawodowej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie przyczyni się utrzymania zatrudnienia 248 osób niepełnosprawnych ze znacznym oraz umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną.

Wskazniki:

- liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały wsparcie w ramach realizowanych projektów,
- liczba dofinansowanych Zakładów Aktywności Zawodowej,
- liczba utrzymanych miejsc pracy w Zakładach Aktywności Zawodowej.

1.2.4 Integracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel: Wsparcie integracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Planowane działania:

Realizowane będą projekty ukierunkowane na wspieranie i rozwój form aktywnej integracji poprzez kontrakty społeczne oraz programy aktywności lokalnej. Obejmować będą one między innymi wspieranie zdolności do podjęcia zatrudnienia poprzez zatrudnienie socjalne, szkolenia, oraz zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy, usługi o charakterze

edukacyjnym, zdrowotnym i społecznym, których celem jest wsparcie mobilności na rynku pracy, pozwalające na przezwyciężenie indywidualnych barier w powrocie na rynek pracy, rozwój nowych form wsparcia indywidualnego i środowiskowego umożliwiających integrację zawodową i społeczną osobom ze specyficznymi trudnościami na rynku pracy.

Działania te realizowane będą w ramach projektów systemowych realizowanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej w Działaniu 7.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji” - Poddziałanie 7.1.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej” oraz przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie w Działaniu 7.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji” - Poddziałanie 7.1.2 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Województwo Urząd Pracy w Rzeszowie.

Na realizację projektów w ramach Poddziałania 7.1.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej” zaplanowane zostały środki w kwocie 57 617 264 PLN, natomiast na realizację projektów w ramach Poddziałania 7.1.2 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie” środki w kwocie 34 133 856 PLN.

Przewidywane efekty:

Planuje się, że na koniec 2013 roku liczba klientów instytucji pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projektach dotyczących aktywnej integracji wyniesie 14 035 osób, w tym 8 425 osób z terenów wiejskich. Kontraktami socjalnymi na koniec 2013 roku w ramach realizowanych objętych zostanie 17 200 osób, a 5 600 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zakończy udział w projektach obejmujących działania aktywizujące.

Wskazniki:

- liczba klientów instytucji pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projektach na koniec 2013 roku, w tym osób z obszarów wiejskich,
- liczba klientów instytucji pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi na koniec 2013 roku,
- liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w projektach na koniec 2013 roku.

Zadanie 1.3 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjnej gospodarki

1.3.1 Wsparcie podejmowania działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne

Cel: Wsparcie podejmowania przez osoby bezrobotne pracy na własny rachunek

Planowane działania:

Działania skierowane na wsparcie podejmowania działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne obejmować będą:

- doradztwo indywidualne z zakresu podejmowania działalności gospodarczej,
- wsparcie jednorazowymi środkami na podjęcie działalności gospodarczej.

Realizowane będą również projekty w ramach Działania 6.2. „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia osób bezrobotnych” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki obejmujące:

- doradztwo (indywidualne i grupowe) oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej,
- przyznanie środków finansowych na rozwój przedsiębiorczości (w tym w formie spółdzielni lub spółdzielni socjalnej – o ile wszyscy członkowie są osobami, które rozpoczęły prowadzenie działalności w wyniku uczestnictwa w projekcie), do wysokości 40 tys. zł na osobę (lub 20 tys. zł na osobę w przypadku spółdzielni lub spółdzielni socjalnej),
- wsparcie pomostowe udzielane w okresie do 6 / do 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy o udzielenie wsparcia pomostowego, obejmujące a) finansowe wsparcie pomostowe wypłacane miesięcznie w kwocie do wysokości minimalnego wynagrodzenia obowiązującego na dzień zawarcia umowy o udzielenie wsparcia pomostowego b) szkolenia i doradztwo w zakresie efektywnego wykorzystywania dotacji (wyłącznie dla osób, które rozpoczęły działalność w ramach danego projektu).

Zadanie to realizowane będzie przez Powiatowe Urzędy Pracy poprzez działania finansowane w ramach dostępnych środków Funduszu Pracy oraz w ramach projektów systemowych Poddziałania 6.1.3 „Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Na realizację projektów w ramach Działania 6.2. „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia osób bezrobotnych” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki zaplanowano kwotę 6 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Planuje się, że w 2013 roku około 3 000 osób bezrobotnych podejmie działalność gospodarczą w wyniku wsparcia udzielone przez powiatowe urzędy pracy, natomiast liczba osób na koniec 2013 roku, które uzyskały środki na podjęcie działalności gospodarczej w ramach Działania 6.2 „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia osób bezrobotnych” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, wyniesie 10 198 osób.

Wskaźniki:

- liczba osób, które otrzymały wsparcie jednorazowymi środkami na podjęcie działalności gospodarczej,
- kwota środków Funduszu Pracy wydatkowana na sfinansowanie tych projektów,
- liczba osób, które na koniec 2013 roku uzyskały środki na podjęcie działalności gospodarczej w ramach Działania 6.2 „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia osób bezrobotnych” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

1.3.2 Rozbudowa systemu funduszy pożyczkowych i poręczeniowych.

Cel: Ułatwienie przedsiębiorcom i osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji.

Planowane działania:

Ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania poprzez ułatwienie zaciągania kredytów i pożyczek, leasingu oraz innych zobowiązań. Pomoc

osobom bezrobotnym w podjęciu działalności gospodarczej poprzez poręczanie kredytów na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Fundusz planuje zwiększenie akcji poręczeniowej w zakresie poręczeń innych produktów bankowych dla przedsiębiorców oraz uczestnictwo w programie dokapitalizowania na zasadzie reporeczeń udzielanych w ramach programu Rozwój Polski Wschodniej na lata 2007-2013. Zadanie to realizowane będzie w ramach środków Podkarpackiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Rzeszowie.

Przewidywane efekty:

W 2013 roku Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Rzeszowie planuje udzielenie 200 poręczeń o wartości 37 000 000 PLN. Zakłada się, że w wyniku udzielonego wsparcia utworzonych zostanie około 530 nowych miejsc pracy.

Wskaźniki:

- liczba udzielonych poręczeń w 2013 roku,
- wartość udzielonych poręczeń,
- liczba miejsc pracy powstałych w wyniku wsparcia udzielonego przez Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w 2013 roku.

1.3.3 Wparcie tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw na obszarach wiejskich

Cel: Rozwój przedsiębiorczości oraz wzrost zatrudnienia na obszarach wiejskich.

Planowane działania:

Wspierane będą inwestycje związane z tworzeniem lub rozwojem mikroprzedsiębiorstw działających na obszarach wiejskich. Maksymalna wysokość pomocy jest uzależniona jest od liczby utworzonych miejsc pracy lub rodzaju prowadzonej działalności: w przypadku utworzenia 1 miejsca pracy oraz działalności związanej z przetwórstwem lub obrotem produktami rolnymi pomoc wynosi do 100 tys. zł, w przypadku utworzenia 2-3 miejsca pracy pomoc wynosi do 200 tys. zł natomiast jeżeli utworzone zostaną co najmniej 3 miejsca pracy pomoc wynosi do 300 tys. zł.

Zadanie to będzie realizowane przez Podkarpacki Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013. Na realizację tego zadania w całym okresie jego wdrażania na poziomie kraju zaplanowane zostały środki w kwocie 691 160 000 EURO.

Przewidywane efekty:

W 2013 roku przeprowadzona zostanie weryfikacja wniosków o przyznanie pomocy oraz rozliczanie zrealizowanych zgodnie z umowami inwestycji oraz wystawianie zleceń płatności. W 2013 roku przeprowadzony zostanie kolejny nabór wniosków na tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw na obszarach wiejskich.

Wskaźniki:

- liczba mikroprzedsiębiorstw objętych wsparciem w 2013 roku,
- liczba utworzonych miejsc pracy w mikroprzedsiębiorstwach na obszarach wiejskich w 2013 roku.

1.3.4 Promowanie działalności nierolniczej

Cel: Promowanie dywersyfikacji działalności rolniczej i tworzenie pozarolniczych źródeł dochodów

Planowane działania:

Wspierane będzie podejmowanie lub rozwijanie przez rolników działalności nierolniczej lub związanej z rolnictwem, co wpłynie na tworzenie pozarolniczych, alternatywnych źródeł dochodu, promocję zatrudnienia poza rolnictwem na obszarach wiejskich. Pomoc ma formę zwrotu części kosztów kwalifikowanych. Maksymalna wartość wsparcia udzielonego jednemu beneficjentowi w gospodarstwie rolnym nie może przekroczyć 100 000 PLN, a poziom finansowy wynosi maksymalnie 50% kosztów inwestycji. Zadanie to będzie realizowane przez Podkarpacki Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013. Na realizację tego zadania w całym okresie jego wdrażania na poziomie kraju zaplanowane zostały środki w kwocie 2 047 167 200 EURO.

Przewidywane efekty:

W 2013 roku przeprowadzona zostanie weryfikacja wniosków o przyznanie pomocy złożonych w 2011 roku, które w wyniku zwolnienia się środków finansowych będą mogły uzyskać dofinansowanie, rozliczanie zrealizowanych zgodnie z umowami inwestycji oraz wystawianie zleceń płatności.

Wskaźniki:

- liczba rolników, którzy otrzymali wsparcie w 2013 roku,
- wartość udzielonego wsparcia w 2013 roku.

1.3.5 Zwiększenie transferu wiedzy między sektorem nauki, a przedsiębiorstwami w regionie

Cel: Powstanie i rozwój sieci współpracy i wymiany informacji między instytucjami naukowymi, a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii.

Planowane działania:

Realizowane będą projekty ukierunkowane na wsparcie tworzenia i rozwoju sieci współpracy i wymiany informacji między instytucjami naukowymi realizowane poprzez staże i/lub szkolenia praktyczne dla pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych, oraz pracowników naukowych w przedsiębiorstwach. Wypłacane będą również stypendia naukowe dla doktorantów kształcących się na kierunkach uznanych za szczególnie istotne z punktu widzenia rozwoju województwa.

Zadanie to realizowane będzie w ramach Działania 8. „Transfer wiedzy” – Podziałania 8.2.1 „Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw” wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy oraz projektu systemowego realizowanego przez Departament Edukacji, Nauki i Sportu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w ramach Priorytetu VII Regionalne kadry gospodarki Działanie 8.2 „Transfer wiedzy” – Podziałanie 8.2.2 „Regionalne strategie innowacji” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 8 006 532 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że na koniec 2013 roku 27 osób ukończy udział w stażach i/lub szkoleniach praktycznych dla pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych, oraz pracowników naukowych w przedsiębiorstwach, natomiast stypendia naukowe otrzyma 233 doktorantów. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 5 904 000 PLN.

Wskaźniki:

- liczba osób, które na koniec 2013 roku zakończyły udział w stażach lub szkoleniach praktycznych,
- liczba osób, które otrzymały stypendia doktoranckie w ramach projektu.

1.3.6 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości

Cel: Wsparcie dla rozwoju istniejących przedsiębiorstw poprzez zwiększenie dostępności do zewnętrznych źródeł finansowania.

Planowane działania:

Działanie realizowane będzie poprzez projekty skierowane na bezpośrednie dotacje inwestycyjne w zakresie podnoszenia konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Wspierane będą inwestycje oparte na szeroko rozumianych innowacjach z zakresu zmian w procesie produkcyjnym lub sposobie świadczenia usług, a także uwolnienia wyposazenia niezbędnego do prowadzenia działalności gospodarczej. Dotyczyć one będą również zarządzania jakością, tworzenia i rozwijania powiązań kooperacyjnych, poprzez wsparcie wspólnych inwestycji i działań marketingowych firm, a także usług doradczych i szkoleniowych.

Zadanie to realizowane będzie przez Departament Wspierania Przedsiębiorczości Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w ramach I osi Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013. Na realizację tego zadania w całym okresie jego wdrażania zaplanowane zostały środki w kwocie 226 147 235 EURO.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2013 roku podpisanych zostanie 20 umów z przedsiębiorcami z kategorii MŚP w ramach Działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B – Bezpośrednie dotacje inwestycyjne oraz 3 umowy w ramach Działania 1.3. Regionalny system innowacji, czego rezultatem będzie utworzenie nowych miejsc pracy

Wskaźniki:

- liczba utworzonych miejsc pracy w wyniku wsparcia inwestycyjnego przedsiębiorstw,
- liczba realizowanych projektów wspierających rozwój inwestycji.

1.3.7 Wspieranie rozwoju firm zorientowanych na zaawansowane technologie

Cel: Tworzenie nowych miejsc pracy oraz transferu innowacji i nowoczesnych technologii dla przedsiębiorstw

Planowane działania:

Wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości zorientowanej na zaawansowane technologie służby Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego. W ramach realizowanego projektu „Rozbudowa Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego” II etap uzbrojone zostały tereny inwestycyjne w Strefie S1 w Jastonce, w Strefie S2 w Rogoźnicy oraz utworzone zostały: Preinkubator Akademicki PPNT oraz Inkubator Technologiczny PPNT w Strefie S3. Zadanie to realizowane będzie przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego. Całkowite nakłady na realizację projektu wyniosą 82 261 187 PLN;

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2013 roku w firmach na terenie Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego oraz Inkubatora Technologicznego zatrudnienie znajdzie około 110 osób.

Wskaźniki:

- liczba miejsc pracy powstałych w 2013 roku na terenie Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego oraz Inkubatora Technologicznego

Priorytet 2 Rozwój instytucji rynku pracy

Zadanie 2.1 Doskonalenie świadczenia usług rynku pracy

2.1.1 Podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji rynku pracy

Cel: Podnoszenie jakości świadczonych usług świadczonych przez pracowników instytucji rynku pracy.

Planowane działania:

Realizowane będą projekty służące wzmocnieniu i rozwojowi publicznych służb zatrudnienia w regionie poprzez szkolenia dla kadr publicznych służb zatrudnienia działających na terenie regionu, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz ze specyfiką realizowanych zadań. Zadanie to realizowane będzie przez powiatowe urzędy pracy w ramach środków Funduszu Pracy oraz Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Rzeszowie zaplanowano kwotę 210 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2013 roku z różnych form podnoszenia kwalifikacji skorzysta około 500 pracowników instytucji rynku pracy z terenu województwa podkarpackiego.

Wskaźnik :

- liczba pracowników publicznych służb zatrudnienia objętych szkoleniami w 2013 roku

2.1.2 Rozwój usług poradnictwa zawodowego w publicznych służbach zatrudnienia skierowanych na potrzeby pracodawców

Cel: Rozwój i doskonalenie oferty usług poradnictwa zawodowego.

Planowane działania:

Realizowane będą działania obejmujące świadczenie wyspecjalizowanych usług bezrobotnym i poszukującym pracy w zakresie planowania kariery zawodowej z wykorzystaniem narzędzi psychologicznego pomiaru i zasobów informacji w różnorodnych formach. Prowadzone będą zajęcia mające na celu nabycie umiejętności poszukiwania i uzyskiwania zatrudnienia, gromadzenia, aktualizowania i upowszechniania wiedzy informacja zawodowa. Działania skierowane będą do osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, gdzie poradnictwo zawodowe będzie jednym z istotnych elementów realizowanych dla nich działań aktywizacyjnych. Zadanie to realizowane będzie przez Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie i powiatowe urzędy pracy poprzez projekty finansowane w ramach środków Funduszu Pracy oraz w ramach Priorytetu VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że z różnych form usług poradnictwa zawodowego w 2013 roku skorzysta około 20 000 osób.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych poradnictwem indywidualnym w 2013 roku,
- liczba osób objętych poradnictwem grupowym w 2013 roku,
- liczba osób, którym świadczone były usługi z zakresu informacji zawodowej w 2013 roku.

2.1.3 Podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji pomocy społecznej i integracji społecznej

Cel: Podnoszenie jakości usług świadczonych przez pracowników instytucji pomocy społecznej.

Planowane działania:

Realizowane będą szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej, działających na terenie regionu, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz ze specyfiką realizowanych zadań. Zadanie to realizowane będzie w ramach projektu systemowego w Działaniu 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji - Poddziałanie 7.1.3 „Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Na realizację tego zadania zaplanowane zostały środki w kwocie 3 500 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że na koniec 2013 roku wartość docelowa wskaźnika pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej (bepośrednio zajmujących się aktywną integracją), którzy objęci zostali szkoleniami i innymi formami podnoszenia kwalifikacji wyniesie 1250 osób.

Wskaźnik :

- liczba pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej (bezpośrednio zajmujących się aktywną integracją), którzy podnieśli swoje kwalifikacje.

2.1.4 Rozwój usług sieci EURES

Cel: Ułatwienie dostępu klientów do usług sieci EURES oraz usprawnienie prowadzonych procesów rekrutacyjnych.

Planowane działania:

Zadanie to obejmować będzie wspieranie mobilności zawodowej na europejskim rynku pracy poprzez usługi na rzecz poszukujących pracy i pracodawców, w szczególności poprzez realizację europejskiego pośrednictwa pracy. We współpracy z partnerami rynku pracy zorganizowane zostaną VII Europejskie Targi Pracy w Rzeszowie podczas których prowadzone będą rekrutacje, organizowane prezentacje o warunkach życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Zadanie to realizowane będzie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, a finansowane ze środków Funduszu Pracy oraz środków z grantu EURES/2012 przyznanego na podstawie porozumienia Samorządu Województwa z Ministrem Pracy i Polityki Społecznej. Wnioskowana kwota grantu na lata 2013/2014 to 89 872 PLN.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że w 2013 roku z usług sieci EURES w zakresie poszukiwania pracy skorzysta około 4 000 osób. Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie będzie uczestniczył w VII Europejskich Targach Pracy w Rzeszowie, które zostały zaplanowane na IV kwartał 2013 roku.

Wskaźniki:

- liczba osób, które skorzystały z usług sieci EURES w 2013 roku,
- liczba przeprowadzonych rekrutacji dla pracodawców z krajów UE/EOG w 2013 roku,
- liczba osób, które wzięły udział w VII Europejskich Targach Pracy w Rzeszowie.

2.1.5 Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy

Cel: Analiza zmian zachodzących w gospodarce i na regionalnym rynku pracy.

Planowane działania:

Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy tworzy możliwość wymiany informacji i współpracy pomiędzy instytucjami rynku pracy, pracodawcami, a szeroko rozumianą edukacją. Dzięki realizacji badań w ramach projektu możliwe będzie poznanie potrzeb szkoleniowych zarówno pracodawców, jak również ich pracowników, co w przyszłości zaowocować ma lepszym dopasowaniem systemu kształcenia zawodowego i oferty szkoleniowej do potrzeb dynamicznie zmieniającego się rynku pracy. Pracodawcom pomoże to w planowaniu rozwoju kadrowego przedsiębiorstw, a absolwentom szkół, osobom bezrobotnym i pracownikom ułatwi wyznaczenie kierunków ich rozwoju zawodowego. Zadanie to realizowane będzie jako projekt własny Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie w Działaniu 8.1 „Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie” Podziałanie 8.1.4

„Przewidywanie zmiany gospodarczej” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Na realizację tego zadania przeznaczone zostały środki w kwocie 4 000 000 PLN.

Przewidywane efekty:

Poprawa funkcjonowania systemu przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą, przygotowanie diagnozy zachodzących w regionie trendów rozwojowych, a także prognozy zmian gospodarczych w województwie podkarpackim.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych badań w 2013 roku,
- liczba raportów z badań.

2.1.6 Rozwój systemu informacji o możliwościach kształcenia ustawicznego

Cel: Rozwój informacji o możliwościach kształcenia ustawicznego w regionie.

Planowane działania:

Prowadzony przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie rejestr instytucji szkoleniowych ułatwia dostęp do informacji o ofercie edukacyjnej szczególnie osobom, które z uwagi na brak lub dezaktualizację kwalifikacji zawodowych mają trudności z wejściem i powrotem na rynek pracy. Rejestr jest bazą informacyjną o ofercie szkoleniowej instytucji kształcących osoby bezrobotne, poszukujące pracy oraz pragnące podnieść swoje kwalifikacje zawodowe.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że 2013 roku w rejestrze instytucji szkoleniowych prowadzonym przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie zgromadzone i zaktualizowane zostaną dane o około 500 instytucjach szkoleniowych.

Wskaźniki:

- liczba instytucji szkoleniowych wpisanych do rejestru w 2013 roku,
- liczba instytucji szkoleniowych funkcjonujących w rejestrze instytucji szkoleniowych na koniec 2013 roku.

2.1.7 Rejestr Agencji Zatrudnienia

Cel: Ułatwienie osobom bezrobotnym i poszukującym pracy dostępu do różnicowanych form pomocy, oferowanej przez instytucje rynku pracy.

Planowane działania:

Zadania Marszałka Województwa Podkarpackiego z zakresu prowadzenia rejestru agencji zatrudnienia są realizowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Rejestr agencji zatrudnienia zwiększa dostęp osób bezrobotnych i poszukujących pracy do różnych form pomocy oferowanych przez te instytucje rynku pracy.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że na koniec 2013 roku w rejestrze agencji zatrudnienia zgromadzone i zaktualizowane zostaną dane o około 120 podmiotach z terenu województwa podkarpackiego.

Wskaźniki:

- liczba agencji zatrudnienia wpisanych do rejestru w 2013 roku
- liczba agencji zatrudnienia funkcjonujących w rejestrze na koniec 2013 roku

2.1.8 Realizacja projektu pilotażowego „Partnerstwo dla pracy”

Cel: *Wypracowanie optymalnego modelu współpracy na poziomie województwa pomiędzy wojewódzkim urzędem pracy, powiatowymi urzędami pracy, agencjami zatrudnienia w celu stworzenia efektywnego systemu aktywizacji bezrobotnych.*

Planowane działania:

Projekt pilotażowy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej „Partnerstwo dla pracy” realizowany będzie w trzech województwach o zróżnicowanej sytuacji na rynku pracy: mazowieckim, podkarpackim i dolnośląskim. Wojewódzko podkarpackie zostało zakwalifikowane do projektu pilotażowego z uwagi na wysoką stopę bezrobocia oraz długi średni okres pozostawania osób bezrobotnych bez pracy. Projekt pilotażowy realizowany będzie we współpracy z Powiatowymi Urzędami Pracy w Krośnie, Przemyśle i Tarnobrzegu. Zadaniem powiatowych urzędów pracy będzie dobór uczestników pilotażu zgodnie z zasadami określonymi w programie. Pilotażem w województwie podkarpackim zostaną objęte 984 osoby bezrobotne, a wśród nich: osoby długotrwale bezrobotne (50% ogółu), bezrobotne kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka (18%), bezrobotni powyżej 50. roku życia (26%), bezrobotni niepełnosprawni (6%). W ramach zamówienia publicznego prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie wykonawcą projektu pilotażowego w województwie podkarpackim został „Instytut Badańczo-Szkoleniowy” Sp. z o.o. z Olsztyna. Wykonawca będzie realizował działania dotyczące diagnozy i aktywizacji w okresie 6 miesięcy, zaś 3 miesiące będą przeznaczone na utrzymywanie uczestników w zatrudnieniu. W ramach realizacji projektu w powiatach nim objętych powstaną Ośrodki Aktywizacji, w których odbywać się będą konsultacje diagnostyczne, szkolenia, kursy, warsztaty, terapia, spotkania grup wsparcia. Celem działań aktywizacyjnych jest doprowadzenie do zatrudnienia 74% uczestników pilotażu. Na realizację projektu pilotażowego „Partnerstwo dla pracy” Minister Pracy i Polityki Społecznej dla województwa podkarpackiego przeznaczył z Funduszu Pracy kwotę 9 870 000 PLN

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że bezpośrednim rezultatem pilotażu będzie opracowanie modelu kontraktowania usługi aktywizacyjnej (rozumianej jako pakiet działań podjętych w celu podjęcia zatrudnienia przez osobę bezrobotną), jak również ocena funkcjonalności i efektywności zatrudnieniowej i kosztowej zaproponowanych rozwiązań w zakresie kontraktowania usług aktywizacyjnych

Wskaźniki:

- liczba osób bezrobotnych objętych aktywizacją w ramach projektu w 2013 roku
- liczba osób bezrobotnych, które podjęły zatrudnienie 2013 roku

ROZDZIAŁ 4

ZARZĄDZANIE, PARTNERSTWO ORAZ SPOSÓB MONITOROWANIA ZADAŃ ZAWARTYCH W REGIONALNYM PLANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA 2013 ROK

Regionalny Plan Działania na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok został opracowany przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Zarządzeniem Nr 2/13 Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie z dnia 22 stycznia 2013 roku powołany został Zespół do spraw opracowania Regionalnego Planu Działania na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok.

Przed opracowaniem tego dokumentu w dniu 23 stycznia 2013 roku Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie zwrócił się do instytucji z terenu województwa podkarpackiego z prośbą o przesłanie opisu planowanych działań wpływających na wzrost zatrudnienia, które będą przez nie realizowane w 2013 roku.

W dniu 22 kwietnia 2013 roku dokument ten został przesłany do Dyrektorów Powiatowych Urzędów Pracy z województwa podkarpackiego w celu jego konsultacji.

Regionalny Plan Działania na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok zawiera opis zadań, które będą realizowane w ramach poszczególnych priorytetów oraz źródła ich finansowania, jak również planowane kwoty przeznaczone na realizację poszczególnych zadań (lub gdy nie było to możliwe do ustalenia w całym okresie wdrażania poszczególnych zadań).

Monitorowanie realizacji działań określonych w priorytetach Regionalnego Planu Działania na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok prowadzone będzie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Będzie on zbierał sprawozdania od jednostek, które będą realizować i koordynować realizację zadań określonych tym dokumentem.

Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie do końca marca 2014 roku przedłoży Zarządowi Województwa Podkarpackiego informację wraz z wnioskami z realizacji Regionalnego Planu Działania na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok.

WICEMARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA
Zygmunt Cholewiński